

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Bedae expositionum super Matthaeum libri IIII - Cod. Aug.
perg. 237**

Beda <Venerabilis>

[S.l.], [9./10. Jh.]

Item de eadem glosa in Lucam

[urn:nbn:de:bsz:31-14247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-14247)

p peccatis eorū qui adhuc p̄ forib; orantes expectant & dili-
 gunt aduentū eiu. Apparuit aū angelus stans adextris
 altaris incensi. Bene angelus & in templo & iuxta altare
 & adextris appar& quidelic& & ueni sacerdotis aduentū
 & mysteriū sacrificii uniuersalis & celestis domi gaudiū p̄dicat.
 Nam sicut p̄ sinistra p̄sentia. sic p̄ dexterā spē bona p̄nuntiatur
 aeterna. Et zacharias turbatus ē uidens & timor inruit sup
 eū at aū ad illū angelus ne timeas zacharia qm̄ exaudita
 ē dep̄catio tua. Timentē zacharia constat angelis. q̄ sic
 humane fragilitatis est sp̄italis creature uisione turbari.
 Ita angelicae benignitatis ē pauentes de aspectu suo mor-
 tales mox blandiendo consolari. at contra demoniāe
 ferocitatis quos sui p̄sentia territos senserit ampliori
 se p̄ errore concutere. Et exaudita ē dep̄catio tua.

P̄ populi redemptione significat. Et uxor tua elisabeth pa-
 riet tibi filiū dep̄cationē dicens exaudita partū conti-
 nuo p̄mittit uxoris non quod ille qui p̄ populo oblaturus
 intrauerat relictis publicis uotis p̄ accipiendis filiis
 orare potuerit. p̄sertū q̄ nemo orat quod se accepturū de-
 sperat. Et uocabis nom̄ ei ioh̄. Singularis aū meriti.

ITEM DE EADEM GLOSA IN LUCAM

Iudiciū datur quoties hominib; ad dō t̄ imponitur nom̄ t̄ mu-
 tatur. sic abram quia pater multarū gentiū erat fu-
 turus abraham ē uocatus. Et erit gaudiū tibi & exul-
 tatio. & multi in natiuitate eius gaudebunt. Merito
 gaud& pater. qd̄ t̄ in senecta natū t̄ talis gratiae acce-
 perit filiū & alii quib; inauditū ex t̄ nus regni celestis
 + gaudent

euangelizari ingressū & notandū quod p̄ cursore multa
gaudent. Nato autē dño adnuntiat angelis gaudium
magnū qđ erit omni populo. Erat enī magnus corā dño
M agne coram dño uirtutis est p̄ dicantē in deserto celestia
gaudia terrenas ex integro spreuisse delicias. Et uinū
& sicera n̄ bibet. Sicera inter p̄tatur ebrietas quouo
capulo hebrei omne quod inebriare potest poculū siue
de pomis siue de frugib; siue de qualibet alia materia
confectū significant. Et spū scō replebitur adhuc ex
utero matris sue. Unde recte cui uini ebrietas tollitur
sp̄s gratia cumulatū quāse tunc ut p̄dictū erat ipse
repletū monstrauit eū in trantae beata maria in ute
ro genitricis exultauit. & p̄ cursione sue cognoscens
officiū dñi quantū adhuc potuit euangelizauit ad
uentū. Et multos filiorū israhel conuertit ad dñm dñm.
Cum ioh̄ qui xp̄o testimoniu p̄hibens in eī fide p̄ptos bap
tizabat dñr filios israhel ad dñm dñm ipsorū conuertis
se patet p̄fecto xp̄m eē dñm dñm israhel. Ut conuer
tat corda patrū in filios & inōre dibiles ad prudenti
am iustorū. Corda patrū in filios conuertere est
sp̄itale scōrū antiquorū scientiā p̄ptis p̄dicando in
fudere. prudentia uero iustorū n̄ de legis operib; ius
ticiā p̄sumere sed ex fide quae est p̄ xp̄m salutē quae
rere. Parare dño plebē p̄fectā. Docet quo ordine
plebs eadē saluari debeat. ad p̄dicationē uidelicet
ioh̄ poenitendo & credendo in xp̄m. Et dix̄ zacharias
ad angelū. unde hoc scia ego enī sum senex & uxor

mea p̄cessit in dieb; suis. Ob altitudine p̄missorū hesitans
 signū quo credere ualeat Inquirat. Cui sola angeli uisio
 p̄signo sufficere debuerat. unde merito poenā diffiden
 tię tacendo meruit. Et respondens angelus dixit ei. Ego
 sū gabriel qui adesto ante dñm & missusū loqui ac te
 usq; p̄ eo quod n̄ credidisti uerbis meis que implebuntur
 tempore suo. Uult intellegi q̄ si homo talia p̄mitteret in
 pune signū fāgigare liceret ac cum angelis p̄mittat iam
 dubitari n̄ deceat. Et erat exspectans zachariā & mi
 rabatur quod tardaret ipse in templo. usq; & factum
 est ut implerentur dies officii ei abire in domū suā.
 Nōc quod dixi q̄ uicis sue tempore pontifices templi tantū
 officii mancipati n̄ solū acōplexu uxorū s; ab ipso q̄q; do
 morū suarū abstinerent ingressu. Ubi nr̄i temporis sacer
 dotib; quib; sep̄ altari seruire iubentur. p̄ p̄ & uo seruan
 dae castitatis exemplū datur q̄ enī tē sacerdotib; ex
 stirpe aaron successio quaerebatur necessario temp;
 p̄ creandi sobole p̄curabatur. Post hos aū dies concepti
 elisabeth uxor ei. post dies uidelicet officii zacharie
 completos. gesta sunt hec mense septembri. octauo Ka
 lendas octobris. Incipiente luna undecima quando oport
 erat iudeos ieiuniū scenp̄hegiae celebrare & inuentū
 tū ē ipsa die octaua Kalendarū octobriū. eē equinoc
 tiū. in qua est inchoatio noctis maior quā lucis. Illū
 em̄ oportet crescere inquit me aū minui. Prima mox
 die p̄ die expiationis mutatione. tē sacerdotalis uicis
 eē celebratū. Ideoq; in hac p̄ cursoris dñi conceptione

fieri que n̄ frustra die ieiuniorū & afflictionis ē ab angelo
p̄ dicta q̄ p̄ ipsū erat hominib; afflictio penitentie p̄ dicanda
I t occultabat se mensib; quinq; dicens q̄ sic fecit mihi dñs
indieb; quib; respex̄ aufferre obpbriū meū inter homines.
Quanta sc̄is cura nequid turpe de quo erubescere debeant
admittant. ostendit elisabeth. quae & de ipsis que acci
pere cupiebat dom̄s erubescit. & licet de ab̄lto gaude
bat obpbrio sterilitatis de partu tamen anilis uerecunda
tur aetatis. si pudet onus matris quā diu latet honor plus
Namq; occultabat se q̄ conceperat filiū iā intrante be
ata dī genitricē ebamosa exultauit. q̄ partura erat
ppheta. In mense aut̄ sexto missus est angelus gabriel
ad dō in ciuitate galilee cui nom̄ natareth. Mensem aut̄
sextū martiū intellige cuius uicesimo & quinto die dñs
nr̄ & conceptus traditur & passus sicut & uicesimo quin
to die m̄sis decembris natus. Magnificat anima mea dñm
Tanto inquit me dñs munere sublimat̄ qd̄ nec lingua
explicari nec int̄mi pectoris affectū ualeat cōphendi.
& exultauit sp̄s meus in dō salutari meo in dō uidelicet
salutari sp̄s m̄s aeternaliter laetatur. cuius conceptione
temporali caro mea facta. Quia respex̄ humilitatē
ancille sue. ex. h. b. m. d. o. g. Cuius humilitas ad dō respi
citur recte ab omnib; beata cognominanda ē. decebat
enī ut sic p̄ supbiae meae mors in mundū intrauit. ita
p̄ humilitatē marie uita panderetur. Quia fec̄ mihi. m̄.
q̄p. e. Ad iniciū carminis respic̄ ubi dñs magnificat ani
mea dñm. sola quippe ē anima cui dñs magna facere

515

dignatur. Et sc̄m nom̄ ei. Sc̄m nom̄ ei uocabitur quia culmine
 potentie sue transcendit om̄a. Et m̄ia ei in p̄gemes & p̄gemes
 t̄e. A speciali dono se ad generalia iudicia d̄i conuertens
 totius humani generis statū describit. Non ergo soli mihi in
 quit magna fec̄e qui potens. uerū & iam in omni gente & p̄ge
 me fecit potentia in brachio suo. In brachio suo. i. in ipso d̄i
 q̄ p̄ ipsū om̄a facta sunt. Deposuit potentes de se & ex h̄. esu
 rientes impleuit bonis & d̄. d̄. n̄. a. Qd̄ supra in brachio suo
 & qd̄ in p̄gemes & p̄gemes dix̄ his uersiculis ad nec tendū ē qui
 delict̄ p̄ om̄i s̄cti generatione & perire sup̄bi & humiles ex
 altari diuina dispensatione non cessant. Suscepit isrl̄ p̄ s̄.
 memorari m̄iae sue. Pulchre isrl̄ puerū d̄ni appellat qui
 ab eo susceptus ut obediens & humilis saluetur. Sicut locu
 tus ē ad p̄. n̄. a. & s̄. ei. in s̄. Sem̄ abrahe n̄ carnale sed
 sp̄itale significat. id̄ n̄ tantū ei carne p̄gentos. s̄ uideli
 c̄ & siue in cir̄cū cisione siue in p̄putio fidē illius secutos
 dicit. Mansit aut̄ maria cū illa quasi mensib; trib; & re
 uersa est in domū suā. Tam diu mansit maria donec
 elisabeth completo tempore partus p̄cursoris d̄ni sui
 natiuitate uider̄ & p̄pt̄ quā maxime uenerat. Et factū
 ē in die octauo uener̄ circū cidere puerū usq; nequaquā
 sed uocabitur ioh̄. sciendū ē non alicuius de generis
 nom̄ matre displicuisse q̄ ipsū qd̄ p̄nuntiātū fuerat
 zacharie ab angelo. i. iohanne. & ipsa nominauit. s̄ id
 sp̄ū sc̄o ammonita p̄phetiā didicit ^{erat} quod n̄ didicerat ama
 rito. Et dixer̄ ad illam q̄ nemo ē in cognatione tua qui
 uocatur hoc n̄ omine. Innuebant aut̄ patri ei. quē uell̄

ANNALIO

uocari eū & postulans pugillare .i. manuale tabulā scripsit
dicens ioh̄ ē nom̄ ei. Iohannes ē inquit nom̄ ei hoc ē non ei nos
nos nom̄ inponimus q̄ iam ad dō nom̄ accepit . habet uocabulū
suū qd̄ agnouimus n̄ qd̄ eligimus. Et zacharias pater ei im
pletus ē sp̄s sc̄o & pphetauit dicens. Benedictus dñs ds̄ isrl̄
q̄. u. & .f. red. p. f. O quanta sup̄ni muneris largitas sola loque
la diffidenti ablata cū spū pphete restituta ē credenti.
Uisitauit # dñs plebē suā quasi longa infirmitate sub pecca
to tabescentē & sanguine unci filius sui redemit. Et erex
cornu salutis. cornu salutis regnū saluatoris xpi uocatur
in cuius figurā dauid t̄ salomon cornu olei in regni gloria
consecrati sunt. Sicut locutus ē p̄ os scorū asc̄to ppheta
rā eius q̄ nec soli hieremias daniel & isaias manifeste de
ei aduentu locuti sunt uerū ipse pater adam abel & enoch
factis suis testimoniū ei dispensationi reddunt. Salutē
ex inimicis nr̄is ^{diuē} lungencis nr̄is. Om̄s enī qui oderunt nos
t̄ homines p̄uersos t̄ immundo sp̄s significat. Ad facien
dā miām cū p. n. & .m. t. f. Iusiurandū qd̄ iurauit ada
p. n. d. f. n. Ut sine timore de manu immi. n. liberatis illi
Dixerat dñm in domo dauid iuxta pphetarū dicta nascitu
rū dicit eundē nob̄ eē liberaturū ad explendū testa
m̄tū quod abrahā disposuit q̄ his p̄cipue patri archis
t̄ uocatio gentiū t̄ xpi incarnatio p̄missa ē dicente ad
abrahā dñō. In te benedicentur om̄s trib; terre ad
dauid aū cū impleueris dies tuos suscitabo sem̄ tuum
postea de filiis tuis ipse aedificauit mihi domū & firma
bo solū ei in aeternū. Ego ero ei in patre & ipse erit

mibi in filiū. In sc̄itate & iustitiā coram ipso. Nam qui ante
 mortē ab eius seruitio discedit. t̄ corā hominib; tantū & non & iā
 corā dño sc̄s p̄ durauerit nec dū p̄fecte de sp̄italibus inimicis
 liberatus dño seruit. It̄ta puer p̄pheta altissimi. u. cap. a. p.
 d. p. u. ei. pulchre cū de dño loqueretur ad p̄pheta repente
 sua uerba conuertit ut hoc q̄q̄ beneficiū dñi eē designaret.
 Queritur quomodo p̄pheta alloquatur infantē octo dierum
 sed quare n̄ audierit natus uocē patris. Qui adhuc utero
 clausus saluationē maris audiuit. Ad dandā scienciā
 salutis plebi ei. Nōm saluatoris diligentius exponere de
 siderans. salutis mentionē frequenter. cū cornu salutis
 erigendū. salutē ex inimicis futurā. scienciā salutis plebi
 dandā cōmemorat. sed ne carnalē p̄mitto salutē puta
 res. In remissione inquit peccatorū eorū. Per uiscera
 miē di nri inquit. u. n. o. e. Recte uidelicet dñs oriens
 uocatur quia nob. ortū uer̄ lucis aperiens noctis filios lucis
 eē effec̄ dicente zachariae. In luminare his qui in tene
 bris & in. u. m. sedent. Sedentib; quippe in tenebris &
 umbra mortis. Immo & cecitate ignorantie uiuentibus
 dño in luminare & agnitionis radios infundere est.
 pedes aū nri in uia pacis diriguntur cū actionū nostra
 rū iter p̄ om̄a gratie redemptoris nri concordat. Puer
 aū crescebat & confortabatur spū & erat in desertis
 usq; ad diē ostensionis suę ad isrl̄ id usq; ad temp;
 suę manifestationis ad plebem quo cepit p̄dicare &
 signa facere. Factū ē in diebus illis exiit edictū ace
 sare ^{sub ad centum p̄ sol uendum} augusto ut describeretur uniuersus orbis. octauano s̄

N asciturus in carne di filius sicut parentes sibi quos uoluit & locū
natiuitatis que ^{uoluit} elegit Ita & a tempore quo uoluit mundū in
trauit Hec descriptio prima facta ē significat hanc descripti
onē t primā ee earū q; totū orbē concluderint q; plerūq;
iā partes terrarū sepe leguntur fuisse descriptæ t certe primo
tunc cepisse quando cyrinus syriam missus ē Ap̄side syrie
cyrino. Cyrinus aū uir unus ex consensu curiae romanae
p̄ singulos magistratus usq; ad gradū consulatus ascendens p̄
cetera quoq; honorabitur cū paucis syria uenit a cesare ius
dare gentib; missus & censor simul patrimonioq; futurus
M aria aū conseruabat om̄a uerba hec conferens in corde suo
quid uult hoc qd̄ dic̄ conferens debuit dicere considerabat
& conseruabat in corde suo sed q; sc̄as scripturas legerat
& sciebat p̄phetas conferebat ea que secū sunt acta de
dño; Et non cognouer̄ parentes ei existimantes autē illū
ee in comitatu uener̄ iter diei & querebant eū inter cog
natos & notos. & n̄ inuenientes regressi sunt in hierusalē
requerentes eū. Querit aliquis quomodo dei filius tanta
parentū cura nutritus his abeuntib; potuerit obliuiscendo
relinqui cui respondendū q; filius isrl̄ moris fuerit ut tempo
rib; festis t hierosolimā confluentes t ad pp̄ria redeuntes
seorsū uiri seorsū aū feminae choros ducentes incederent
Infantes q; t pueri cū quo libet parente indifferenter ire
potuerit. Ideoq; beatā mariā t iosep̄ h uicissim putas puerū
ih̄m que se comitari n̄ cernebant cū altero parente reuer
sū. Anno aū quinto decimo imperii typeri cesaris p̄ curan
te pontio pilato iudea t tetracha aū galilee heorode
Itom̄s q; audier̄ sub que penes dñm agebat. Et de his que dicta erant a pastorib;
sub similit̄ mirabant̄

✕

9

^{tota iturea}

philippo aũ tetracha itureae & tracontidis regionis & lysa
 ma abiline tetracha. Herode philippi & lysamias quicum
 pilato p̄sede romano iudea regebant filii sunt herodis illius
 sub quo dñs natus ē inter quos & ipsū herodē archelaus
 fr̄ eorū decē annis regnavit qui a iudeis ob intolerabile
 animi ferocitatē apud augustū criminatus p̄terno apud
 uennā disperit exilio. Regnū uero iudeae quo minus
 ualidū fieret idē augustus p̄ tetrarchias discindere
 curauit. Porō pilatus duodecimo anno trberni cesaris
 iudeam missus p̄ curationē gentis suscepit atq; imbi
 p̄ decē. cont̄uos annos usq; ad ipsū pene finē trberni
 p̄durauit. Sub principibus sacerdotū anna & caipha
 factū ē uerbū dñi sup iohannē zachariae filiū inde
 fertō. Ambo quidē incipiente p̄dicante^{ione} iohanne. i. annas
 & caiphas principes fuere sacerdotū sed annas illū annū
 Caiphas uero eū quo dñs cruce ascendit administrabat
 It quidē trib; aliis in medio pontificatu p̄functis. Uerū
 his maxime quia dñi passionē p̄tinerent ab euange
 lista cōmemoratis legalib; namq; t̄ p̄ceptis ui & ambi
 tione cessantib; nulli pontificatus honor uite t̄ generis
 merito reddebatur. sed romana potestate aliis n̄c itē
 aliis summa sacerdoti p̄stabatur. Deniq; iosephus refert
 in hunc modū dicens. Valerius gratius anna sacerdoti o
 de turbato ismahelū pontificē designauit filiū bassi sed
 & hunc n̄ multo post abiciens eleazarū annamie pontifi
 cis filiū pontificatu subrogauit. Post annū uō & iā hunc
 arc & officio. & simoni cuidam canysi filio pontificatus

tradidit ministeriū quo n̄ amplius & ipse quā unius anni
spatio p̄ functus iosephū cui & caiphas nom̄ fuit accepit successi
onē ac p̄ hoc omne qd̄ dñs nr̄ interius docuisse describitur
intra quadrienni spatia cōascatur in quo quatuor iste
quos iosephus memorat successiones pontificū describuntur
uix p̄ annos singulos ministratae. Vener̄ aū & publica
ni ut baptizarentur & dixer̄ ad illū Magister quid fa
ciemus at ille dixit ad eos nihil amplius quā constitutū
ē nob̄ faciatis. Quib; uero ipse n̄ aliter quā turbis iuxta
congruū sibi modū miām suā dē agendam. Precepit
ergo publicanis ne ultra p̄ scriptū exigant. Interroga
bant aū illū & milites dicentes quid faciemus & nos & ait
illis. Nemine concutiatis neq; calumniā faciatis & conten
ti estote stipendii ur̄is iustissimo doctor eximius modera
mine p̄monē ne ab eis calumando p̄ dā requirant quib;
militando p̄desse debuerant. Docens idcirco stipendia
constituta militiae. Ne dū sup̄tus queritur p̄ dā grassa
tur. Ipse uos baptizabit in spū sc̄o & igni. Hoc est & pur
gatione sc̄ificationis & p̄batione tribulationis. Potest
aū idē sp̄s sc̄s & iā nomine ignis significatus intellegi
& incendit p̄ amore & p̄ sapientiā corda & ea quae
replet inluminat unde & illi quib; dictū ē q̄ ioh̄
quidē baptizauit aqua uos aū baptizabimini in spū
sc̄o. Idē baptisma sp̄s in ignis uisione p̄cipuit. Sunt
qui ita exponunt qd̄ in p̄senti in spū. & in futuro bap
tizemur in igni. Ut uidelicet sic nē in remissionē om
niū peccatorū ex aqua & spū renascimur ita & tunc

delectib; quib; dam peccatis que hinc nob eantib; adhexerunt
 purgatorii ignis ante ultimū iudiciū baptisate p mundemur
 D icente apto. Siquis sup ædificauit sup hoc fundamētū aurū
 argentū lapides p̄tiosūs ligna foz. sci. & cet. Et descendit
 sp̄s sc̄s corporali specie sic columba in ipsū. Bene corpo
 rali specie q̄ innatura diuinitatis a mortalib; uidēri
 non potuit. Bene sic columba q̄ discipline effugiet fictū
 nec habitabit in corpore sub dito peccatis. & qui ad ex
 emplū s̄rmōnis in felle amaritudinis & iniquitatis ob
 ligatione p̄durant. sorte in eo parteq; habere nullate
 nus possunt. Et uox de celo facta est tu es filius meus di
 lectus in te conplacuit mihi. Merito ioh̄ internatos mu
 lierū nulli secundus est cui se baptizandū credit x̄ps
 se uidendū inuisibilis exhibet sp̄s suū de celo filiū com
 m̄dat pat̄ quod dic̄ aū in te conplacuit mihi. Tale ē
 ac si dicat. In te placitū meū constitui hoc ē p̄ te gerere
 q̄d mihi placet quo duo sc̄dm̄ matheū dr̄ in quo mihi
 conplacuit ita exponitur. quod om̄is qui penitendo cor
 rigit aliqua que fecit eo ipso quo penitet se sibi displi
 cuisse indicat qui emendat q̄d fecit. Et ipse ihs erat
 incipiens quasi annorū xxx. ut putabatur filius ioseph
 ihs annorū xxx^{ta} baptizabatur & tē demū incipit
 signa facere & docere legitimū uidelicet & maturū
 tempus ostendens ætatis his qui omne ætatē t̄ ad
 sacerdotiū t̄ ad docendū putant oportuna. Qui fuit
 heli qui fuit mathat qui fuit leui & cet. Merito mo
 uet quomodo ioseph duos patres ex diuersa pauorū

stirpe uenientes unū lucas alterūq; matheus cō memorat habere
potuerit. Dicit^H matheus mathan aū genuit iacob iacob aū ge
nuit ioseph uirū mariae sed huius nodū questionis africanus
de consonantia euangeliorū scribens aptissime soluit. Ma
than inquit & mathat diuersis temporib; de una eadēq;
uxore escha nomine singulos filios pcrearunt quia mathan
qui p salomone descendit uxore meā primus acceperat &
relicta uno filio iacob nomine defunctus est. post cuius obitū
qm̄ lex uiduā aliu uō n̄ uetat nubere mathat qui p na
than genus ducit cū e& ex eadē tribu sed non ex eodē
genere relicta mathe accepit uxore ex qua ex ipse
accepit filiū nomine heli p qd̄ ex diuerso patrū genere
officiuntur iacob & heli uterini fratres. Quorū alter .i.
iacob fratres heli sine liberis defuncti uxore ex mandato
legis accipiens genuit ioseph scdm̄ naturā germinis suū
filiū ppter qd̄ & scribitur. iacob aū genuit ioseph scdm̄
uero legis p̄ceptū heli efficitur filius cuius iacob q̄ fr̄ erat
uxore ad suscitandū fr̄i semen acceperat & p hoc rata inue
nitur atq; integra generatio & ea que matheus enumerat
dicens iacob aū genuit ioseph. Et ea quae lucas competen
ti obseruatione designat dicens qui putabatur ei filius
ioseph qui fuit heli. Et duxit illū diabolus & ostendit illi
omnia regna orbis terre. In momento temporis. Bene aū
in momento temporis secularia & temporalia monstnan
tur. Non enī tamē conspectus celeritas indicatur quā
quā caduce fragilitas potestatis exprimitur in momen
to. H cuncta illa p̄tereunt & sepe honor seculi abit

ante quā uenerit quid n̄ potest eē sc̄i diuturnū cū ipsa
 diuturna non sint sc̄ta Et ait et tibi dabo potestātē hanc
 uniuersā & gloriā illorū q̄ mihi tradita sunt & cui uolo
 do illa tu ergo p̄cidents adoraueris corā me erunt tua
 om̄a. Arrogans & sup̄bus & iā hoc de iactantia loquitur.
 Non q̄d̄ in toto orbe habeat potestātē ut possit om̄a regna
 dare diabolus cū sciamus plerosq; sc̄os uiros ad o reges
 factos. Siquid p̄cidents adoraueris corā me ergo qui
 adoratus ē diabolū ante corrumpit. Et consummata
 omni temptatione diaboli recessit ab illo usq; ad tempus.
 Audito itaq; dī nomine recessit inquit usq; ad tempus.
 postea enī non tēptaturus sed apte pugnaturus
 aduenit quā uis sepe antiquus hostis p̄ quā mentis re.
 temptationū certam influxerit ab ipso suo certamine
 ad tempus recedit. Non ut in latae malitiae fine p̄beat.
 sed ut corda que p̄ quā secura reddiderit repente
 rediens facilius inopinatus inrūpat. Et egressus est
 ih̄s in uirtute sp̄s in galileā; Uirtute sp̄s signa miracu
 lorū dicit sic & alibi iudei ammirantes. Unde inquit
 huic sapientia hec & uirtus. sapientia uidelicet ad doctri
 nā. Uirtute uero ad operationē referentes; & om̄s testi
 moniū illi dabant & mirabantur in uerbis gratie que
 p̄cedebant de ore ei. Testimoniū illi dabant attestando
 illū uere ut dixerat eū eē de quo cecinere p̄phetæ.
 Vere sp̄s sc̄i gratia p̄ unctū uere se pauperes cecos captiuos
 atq; confractos illius p̄ om̄a indigere munerib; Et ait illis
 utiq; dicitis mihi hanc similitudinē medice curate ipsum.

quanta audiuimus facta in capharnaū fac & hic in patria
tua Quorū insana p̄fidia sanā licet nesciens fidem
confitetur quae dñm xpm fabrū cognominat & me
dicū faber ē. H uerus q̄ om̄a p̄ ipsū facta sunt. Medi
cus ē q̄ om̄a p̄ ipsū restaurata sunt in celis & in terra
p̄ fabrū ergo xpm creatus es ut esses p̄ medicū xpm
recreatus es ut post uulnera sanus esses qui ab inri
dentib; quidē ciuib; se ipsū curare hoc ē in sua patria
uirtutes facere monetur sed notiose ab euangelista
alio excusatur quia n̄ poterit ibi uirtutē illam face
re nisi paucos infirmos inpositis manib; curauit &
mirabatur p̄t̄ incredulitatē illorū. In ueritate dico
uob multae uiduae erant in dieb; heliae in isrl̄ quan
do clausū ē celū annis trib; & m̄sib; sex. Cū facta
ēēt fames magna in omni terra & ad nullam illarū
missus ē helias. Nisi in arep̄tha sydoniae ad muliere
uiduā. Quia sic fame quondā omne terrā p̄t̄
nemo ē in iudea repperus helie dignus hospitio sed
exterae gentis ē uidua quae ob fidei gratia
a tanto p̄pheta uisitari deberet & sic multis ibidē
leptis. ne man tantū syrus quia deuote quiesierat
ab heliseo p̄pheta curari p̄meruit. sic & uos non alia
quā inuidiae p̄fidieq; causa sup̄ nominare priuabit
N omine uero capharnaū quae ager consolationis int̄
p̄tatur gentiū p̄dicasse salutē designat. Itur uidua
ad helias missus ē gentiū p̄ figurat ecclesiā quae a suo
diutius conditore deserta populū recte fidei

nesciū quasi paupere filiū egenā stirpe nutriat ^{et} uerbo
 fructus ex parte docebat. Unde bene hec eadem uidua
 insarepta sydoniae dicitur esse morata. Sydonia quippe
 uenatio inutilis. sarepta uero incendiū. t angustia panis
 in tēpt. Quia ubi abundauit sup abundauit gratia ubi
 rebus sup uacuis adquirendis quasi aucupandi cura in
 pende batur ubi dirae sitis incendiū panisq; sp̄italis antea
 fiebat angustea ubi farina oleūq; ore p̄phético benedicti
 tur. i fructus & hilaritas caritatis siue gratia corporis
 dñici & crismatis unctio in defectiuo uerbi celestis mu
 nere fecundatur. Cuius haec t̄nus in uasis oleū gaudi
 sp̄italis & benedictionis farina n̄ deficit. ceteris que
 n̄ credunt gentilib; inopia panis diuini miseris & uenatu
 debitis inutili. Nam & ipsa pulcherrime mysticu sibi prius
 quā moriretur panē factura duo se ligna colligere uelle
 testatur. Nam solo ligni nomine sed & iā numero ligno
 rū signū crucis exprimens quo nob̄ ē panis uitae p̄pa
 ratus aeternae. Et multa leprosi erant in isrl̄ sub heliseo
 p̄pheta & nemo eorū mundatus ē nisi neman syrus. Ne
 man ergo iste syrus qui in tēpt decor populū demon
 strac nationū quondam p̄fidiae scelerūq; lepra macu
 loru sed p̄ sacramētū baptismatis ab omni meritis & cor
 poris foeditate purgatu qui capte consilio puellae. hoc
 ē inspirationis sup ne gratie qua iudeis conseruare
 n̄ ualentib; gentes rapuere salutē sperare commontus
 septies lauari. Unde iure caro eius post lauacrū
 uelut caro pueri parui apparuisse memoratur siue q;

cunctos in xpo baptizatos in unā parte gratia mater infan-
tia. Et ut cuncta hic baptismi scires sacramta p̄monstrata
in quo abrenunciare satanę fidē confiteri p̄cipimur
negat se neman ultra dñs aliens lit̄arū soli p̄ om̄a dño
seruturus partē q̄q terre sc̄ae secū tollere gaudet
q̄ baptizatos oportet dominici q̄q corporis participa-
tione confirmari. Et repleti sunt om̄s in sinagogā ira
& cet̄. Sacrilegia quippe iudeorū quę multo ante
dñs p̄nuntiaverat p̄phetā dicens retribuēbant mihi
mala p̄ bonis in evangelio docet eē completa. Et duxer̄
inquit illū usq; ad sup̄ciliū montis sup̄a quē ciuitas illorū
erat aedificata ut p̄cipitarent eū ipse aut̄ transiens
p̄ mediū illorū ibat. O peior magistro discipulorū he-
reditas diaboli; uero dñm temptat iudei facto. Ille
diē mittite isti adoriuntur ut mittant. Et quidem
dñs sup̄ciliū montis p̄cipitandus ascenderat sed p̄ medi-
um illorū mutata subito ut obstupe facta furentiū mte
descendit quos adhuc sanare quā p̄dere malebat. ut
sata videntes sue cepta nequitie a poscenda deinceps ei mor-
te desisterent. et qui nec dum venerant hora passionis.
et descendit in capharnaū ciuitatē galilee. ibiq; doce-
bat illos sabbatis. Vide clem̄tiā dñi saluatoris. nec in-
dignatio^{ne} comotus. nec scelere offensus. nec iniuria
violatus. iudeā deserit quin etiā in memor iniurie.
memor clem̄tie nō docendo. nō liberando. nō sanando.
in fide plebis corda demulcet. Quod aut̄ sabbatis max-
ime medicine doctrine q; suae dona frequentat.

docet se non sub lege esse sed super legem quae eandem quam legem adimplere
non autem soluere uenerit. Et stupebant indoctrina eius quae in potestate
erat sermo eius. Sermo doctoris in potestate fit cum ea
quae docet operatur. Nam qui in actibus suis contempnitur ipse
sua dicta destruit. Exiebant etiam demonia a multis clamantia
& dicentia quod tu es filius dei. & increpans non sinebat ea lo
qui. quae sciebant ipsum esse christum. demonia filium dei confitebantur
et attestante euangelista sciebant ipsum christum quae quae dixerat. xl.
ieiuno fatigatum diaboli hominem cognouerat nec temptando
ualebat an dei filius esset experiri. Iam enim per signarum poten
tiam intellexit potius suspicatus est esse filium dei. Non igitur
ideo iudeis eum crucifigere persuasit quod christum siue filium dei non
esse putant sed quod se morte illius non perdidit esse damnandum
uere. et de hoc mysterio a seculis abscondito dicit apostolus quod
nemo principium huius seculi cognouit si enim cognouissent nunquam
dominum gloriae crucifixissent. Quare autem demonia dominus se
loqui prohibeat psalmista manifestat quia ait. peccatori autem
dixit dominus quare tu enarras iustitias meas ne quis dum predicante
audit sequatur errantem. In propheta enim magister est diabolus
quae falsa ueris sepe permiscet ut specie ueritatis testimonium
fraudis obtexat. Alias autem non solum demones quae in uita confite
bantur iubentur silere de christo sed et illi qui ab eo sancti
sponte confiteri uolebant. immo ipsi apostoli qui eum post resur
rectionem toto orbi erant predicaturi ante passionem eius pre
cipiuntur omnino reticere de illo ne diuina uidelicet ma
gestate predicata passionis dispensatio differreretur &
dilata passione salus mundi quae per hanc futura erat

negaretur. Factū ē autē cū turbe intruerent in eū ut audirent
uerbū dī & ipse stabat secus stagnū gene sareth. Turbarū
conuentus ad eū gentiū infide concurrentiū typus est
de quib; isaias. Et fluent ad eū om̄s gentes. & ibunt p̄ti
muli & dicent. Venite & ascendamus ad montē dñi
& iudicet duas naues stantes secus stagnum. Duas naues
secus stagnū postas. circū cisionē & p̄pitiū figurant
quas bene ih̄s uidisse p̄hibet. q̄ in utroque populo
nouit dñs quis euis. piscatores autē descenderant
& lauabant retia. piscatores sunt ecclesie doctores
quinos retē fidei cōprehensos. & de profundo ad lumē
elatos quasi pisces litori. sic terrae uidentū aduehunt.
quasi enī quedā retia piscantiū sc̄o p̄plexas predicanti
tū dictiones. quae eos quos cooperuit infide. in fine
non amittant. Ascendens autē in unā nauē q̄ ē erat
simonis. & cet̄. Nauis simonis ē ecclesia pri mi di
ua. Bene una dicta. q̄ multitudinis cre dentiū
erat cor & anima una de qua docebat turbas
q̄ de aucto ritate primitive ecclesie doceat̄ ut que ho
die gentes. Ut cessauit autē loqui. dix̄ ad simonē. duc in
altū. & laxate retia v̄ra incapturā quod primo rogauit
simonē nauē ad terrā reducere pusillū. significat
t̄ temperate utendū uerbo ad turbas. ut nec terrena eis
precipiantur. nec siā terrenis in profunda sacramentorū re
cedat. ut ea poenitentis n̄ intelligant. t̄ prius in proximis regio
nib; gentib; predicandū. ut quod dicit p̄t̄ p̄ro. duc in
altū & laxate retia v̄ra incapturā. Ad remotiores gentes

quibus postea predicatū est pertineat. Itaque veni & imple
 ver̄ ambas nauiculas. Ita videri gerentur. Impletio naviv
 usq; in fine scilicet crescit. sed quod impletio merguntur. hoc
 ē in submersione premiuntur. Non enim submersa sed tam
 sunt periclitata. Quod cum videret & simon petrus prostratus ad
 genua lesu dicens. Exame q̄ homo peccator su dñe.
 Quod tam q̄ non fecit dñs. n̄ enim recessit ab eis sed eos
 subductis nauib; additus p̄duxit. significat in bonis &
 spiritalib; viris n̄ ē oportere hanc. voluntatē ut pec
 cati turbatū. cōmoti quo quasi securus tranquillivsq;
 vivant munus aeclesiasticū deserant. Et subductis ad
 terrā nauib; relictis omnib; secuti s̄ eū. Potest signi
 ficare finē tēporis quo ab huius mundi saeculo qui xp̄o in
 b̄ deserint poenitus recessuris. Sciendū ē autē hanc ean
 dē n̄ ē leccionē qua matheus & marcus binos de na
 viculis piscatores primo petrū & andrea deinde fili
 os zebedei ad dño narrant eē vocatos. Non enim eos lucas
 n̄ ad dño vocatos sed tantū petro fuisse p̄dictū qd̄
 homines eēt capturus insinuat qd̄ n̄ ita dictū ē quasi iam
 piscis numquā eēt capturus. Et fecit ei conuiuū magnū leui
 in domo sua. Qui domicilio xp̄m recipit interno maximis
 delectationib; exuberantiū pascitur voluptatū ita q; dñs
 libentē ingreditur & in ei qui crediderit recūbit affectu
 & hoc ē honorū operū spiritalē conuiuū quod diues populus eget
 paup̄ epulatur. Quib; ipse ait nūquid potestis filios sponsi
 dū cū illis ē sponsus facere ieiunare. Venient autē dies &
 cū ablati fuerit ab illis sponsus tē ieiunabunt illis dieb;

I egule scintalun .f. de lateribus facte illi. inuox postitores
fig doctores quox: officii suos auditores p inuox euangelia
ad dnm pducere qui in domo .i. in sacra scriptura ab inpe
ritis nequit penetrari. Sponsus xps sponsa ectae de hoc
sco spitaliq; conubio apti sunt creati. Quod au lucas nat
ut ceteri. Numquid possunt filii sponsi aut nuptiaru ieu
nare. t lugere si nuquid potestis filios sponsi facere ieu
nare. Eliganter intimauit eosde ipsos qui loquebantur
fuisse facturos ut lugentes ieuuarent filii sponsi quo ipsi
essent sponsum occisuri. Factu e au in sabato secundo primo
cu transirent p sata uellebant discipuli ei spicas & man
ducabant confricantes manib; Hoc e qd marcus ait
q discipuli pp nimia eoru qui ueniebant ut curarentur
in portunitate ne manducandi quide spatium habebant
et ideo quasi homines esuriebant. Quod au spicas segetu
manib; confricant & in edia consolantur uite austerioris
indiciu e n pparatas epulas si cibos simplices querentiu
p otest & ita in sabato de utero pton dictu intellegi ut
unu ide q; noui testamenti sabbatu & secundum & pri
mu sit secundu q p legale sabbatu a nob obseruatur
primu q; & ante decreta legis a iustis obseruabatur anti
quis. Uerum tam ue uob; diuitib; qui habetis consolati
one uram. Ubi notandu qd n tam diuitiae qua diuitiaru
amor in culpa e. N em omf qui habet diuitias sed ut
ecclesiastes ait qui amat diuitias. fructus n capiet
ex eis & cet. Ue uob qui saturati estis q esuritis satura
tus erat diues ille purpuratus quando epulabatur

cotidie splendide. sed dirū vae sustinebat esuriens quando de
 lazari quem dispeperat digito guttā aquę quęrebāt. Vt cū bo-
 ne vobis dixerint om̄s homines. Monenī autē. cū quite percutit. &
 dicunt homines. quasi distante. Aliquantū tempore. culpā tar-
 dius. pena sequatur. si vae inquit cū bone vobis dixerint
 om̄s homines. q̄ ipsa peccati nutrix aduatio. sic oleū flammis. sic
 in culpa ardentib; solita ministrare fomētū. Et quite percutit
 in maxillā prebe & alterā. N̄ ait. eū quite percutit nolitu
 percutere quā quā hoc etiā magnū p̄ceptū sit. sed ait parate
 adhuc percuti. Et ab eo quia auferet tibi vestimētū. & iā tunicā
 noli prohibere. Quod de vestimēto & tunica dictū ē. n̄ in eis solis
 si in om̄ib; faciendū ē que aliqua iure temporaliter nr̄a ēē
 dicimus si em̄ de necessarius hoc imperatū est quanto magis
 supflua contemnere conuenit. Mensurā confertam. I.
 Kidubit. Et coagitatā. I. Kiuisot. f. t. Kiskuat. Omni aū
 petenti te tribue. Omni petenti inquit. N̄ om̄a petenti.
 ut id des quod dare honeste & iuste potes id p̄fecto
 dandū ē quod nec tibi nec alteri noceat. quantū sciri aut
 credi ab homine potest. Et qui auferet que tua sunt
 nerepetas. De ueste domu fundo iumento & generaliter
 omni pecunia dic̄. Utrū aū & deserius accipiendū sit
 magna questio ē. N̄ em̄ xp̄ianū oportet sic possidere
 seruū quomodo equū aū argentū quāquā fieri possit
 ut maiore p̄cio ualeat equus quā seruus et multo ma-
 gis aliquid aureū t̄ argenteū accōmodatus absq̄e dño
 educatur aut regitur quā ab illo potest qui eū cupit
 auferre. N̄ escio utrū quisquā dicere audeat ut uestimētū

eū debere contemni. hominē numquā homo tamquā se ipsū
debet qui ab omniū dño etiā ut inimicos diligat imperatur
Diligit enī gentē nrām & sr nagogā ipse aedificauit nobis
qui edificatā sibi a centurione narrant sr nagogā euidenter
ostendunt. q̄ sic etiā sic etiā illi sr nagogā n̄ conuentū so
lū modo fidelium sed & locū quo conueniebant sint appellare
soliti. Et nunciauerunt iohanni discipuli ei de omnib; his
N̄ simplici corde ut opinor sed inuidia famulato. Discipuli
iohannis ei xp̄i uirtutes & miracula narrant. Nam alibi ita
apud eū questi eē pduntur Rabbi quierat tecū transior
danen cui tu testimoniū phibuisi ecē hic baptizat &
om̄s ueniunt ad eū. Et conuocauit duos de discipulis
suis ioh̄. & misit eos ad ihm̄ dicens. Tu es qui uenturus es
a naliū expectamus. Uidelicet ut p̄ hanc saltim occasione
uidendo signa que faciebat crederent in eū. & magistro
interrogantes sibi discant. Ergo n̄ ait. tu es qui uenisti sed
tu es qui uenturus es & est sensus manda m̄. q̄ interficien
dus ab herode & ad inferna descendurus sū ut r̄te & in
inferis debeā nuntiare. qui nunciaui superis annon con
ueniat filio dī ut gustet mortē & aliū ad hec sacra
missurus es. Pāperes euangelizantur ut pauperes spū
ut certe opib; pauperes ut nulla inter nobiles & ignobiles
inter diuites & egenos in p̄dicatione distantia sit. Et om̄s
p̄pts audiens. & publicani iustificauer̄ d̄m baptizati bap
tismo iohannis. Iustificatur d̄s dū se ^{homines} iustificant confiten
do peccata sua sicut scriptū ē. Dictū iniquitates tuas ut
iustificeris. & r̄t. In baptisate igitur iustificatur d̄s

118
in quo ē & confessio & uenia peccatorū. Pharisei autē & legis
periti consiliū dī spreuer̄ in semet ipsos n̄ baptizati ab eo.
Quod dicit in semet ipsos. i. contra semet ipsos q̄ qui gratia dī
respuit contra semet ipsū facit consiliū dī ē quo p̄ passionē
& mortē dñi ihu mundū saluare decreuit sed hoc pharisei
& legis periti spreuer̄. Cui ergo similes dicā homines gene
rationis huius & cui similes sunt. Similes sunt pueris seden
tib; in foro & loquentib; abinuiçē & dicentib; Cantauim̄
uob̄ tibus & n̄ saltastis lamentauim̄ & n̄ planxistis. Uenit .H.
ioh̄ baptista neq; manducans panē neq; bibens uinū &
dicitis de moniū habet. Uenit filius hominis manducans
& bibens & dicitis ecce homo deuorator & bibens uinū. Ami
cus bupticiorū & peccatorū. Sic inquit tē sic & nē utrāq;
salutis uia respuitis. Nā qđ ait lamentauimus & n̄ ploras
tis ad iohanne p̄tinet cuius abstinentia acibus & potu
luctū penitentię significabat. Quod autē ait. Cantauim̄ tibus
& n̄ saltastis ad ipsū dñm̄. qui utendo cū ceteris cibo & potu
luctū regni figurabat. At illi nec humiliari cū iohanne
nec cū xp̄o gaudere uoluerint dicentes illū demoniū habere
1 scū uoracē & ebriosū & amicū publicanorū & peccatorū.
Duo inquit debitores erant cuidam feneratori unus debe
bat denarios quingentos alius quinquaginta n̄ habentib;
illis unde redderent donauit utrisq; quis ergo eū plus
diligit. Respondens sr̄ mon dix̄ estimo qđ is cui plus dona
uit. Qua in re notandū ē qđ dū sua sententia phariseus
conuincitur quasi freneticus funē portat ex quo lige
tur & numerantur bona peccatrici enumerantur

mala falsi iusti cū dicitur. Intraui in domū tuā aqua pe-
dibus meis n̄ dedisti. hec autē lacrimis rigauit pedes meos
& capillis suis terxit & cetera. Et mulieres aliquę quę erant
curate ab sp̄itib; malignis & infirmitatib; maria que uo-
catur magdalene de qua demonia septē exierant ipsa
ē soror lazari de qua demonia septē exisse referunt
que etiā unxit pedes ih̄u ungento & extersit capillis
suis. Secundo autē in bethania. Nā prius in galilea in domo
uidelicet cuiusdā pharisei nomine symonis factū ē. Nomina
peccatrix sed casta sc̄a deuotaq; xp̄o mulier n̄ solū pe-
des sed et capud eī unxisse repperit. Iohanna uxor chuzā
p̄ curatoris herodis. Si maria mundatā a sordē utiq; etiam
degentib; insinuat cur n̄ iohanna eandē designat etiam
quondā quidē idolorū cultui subditā s; iam nunc xp̄i p̄i-
te redemptā. Nā quilibet malignus sp̄itus ad deceptionē
humani generis promptus dū p̄ regno eliaboli facit quasi
herodis impiissimi p̄ curator existit. Et susanna & alię
multę que ministrabant eis de facultatib; suis. Consi-
& iudinis iudaice fuit nec ducebatur in culpā more gen-
tis antiquo ut mulieres de substantia sua uictū atque
uestitū p̄ceptorib; ministrarent hoc q̄ scandalū facere
poterat in nationib; paulus se abiectisse memorat. Nūquid
n̄ habem; potestātē sorores mulieres circū dūcendi sicut
& ceteri apti faciunt interpretatur autē susanna lilium
aut gratia sed melius si femīnū nom̄ figuretur a lilio
iohanna dñs gratia eius. t̄ dñs misericors. Maria amarū
mare p̄pt̄ utiq; insitū penitentię rugitū quo ut ipsa

maria t nos singuli uicia prisca deflem̄ ut ad gratiā splendore q;
 puenire mereamur aeternū. Nemo aut̄ lucernā accendens
 operit eā uase aut subtus lectū ponit, sed supra candelabru
 bru ponit ut intrantes uideant lum̄. Nisi h̄ & lecti nomine
 carnē lucernae aut̄ uocabulo uerbū designat quod qui
 obmetū carnaliū incōmodorū occultat ipsā carnē utiq;
 p̄ponit manifestationi ueritatis et ea quasi operit uerbū
 quod p̄dicare trepidat sup̄ candelabru lucernā qui corp;
 suū ministerio di subicit ut superior sit p̄dicatio ueritatis
 & inferior seruitus ^{corporis} temporis. Et cōplebantur & periclitā
 bantur translatio: anau ad homines. Naues h̄ cōplebant
 & homines periclitabantur. Non enī ē occultū qđ n̄ mani
 festetur nec absconditū quod n̄ cognoscatur & in palā ueniat
 Nolite inquit erubescere euangeliū dī sed inter tenebras
 p̄secutorū lum̄ uerbi sup̄ uerū corporis candelabru leuate
 fixa m̄te retinentes illū retributionis extremae diem
 quo inluminabit d̄s abscondita tenebrarū & manifes
 tabit cogitationes cordiū. Tc h̄ & uos ad o laus & ad
 uersarios ueritatis poena manet aeterna. Videte
 ergo quomodo auditis. Instant nos docet uerbo auscul
 tare quatenus & nr̄o illud peccor continue ruminare
 & alieno ructare sufficiam̄ auditū. Qui h̄ habet da
 bitur illi & quicumq; n̄ habet etiā qđ putat se habere
 auferetur ab illo. Quia nimirū sepe lector ingeniosus
 ne clegendo se priuat sapientia quā simplex sed
 studiosus elaborando gustat idcirco & desidiosus
 sepe inueniū accipit ut de ne clegentia iustus puniatur

q̄ qd̄ sine labore adsequi potuit seire contemnit & id
circo n̄ nūquā studiosus tarditate intelligentiae premit
ut in eo maiora premia retributionis inueniat quo magis
studio inuentionis elaborat. Vener̄ aū ad illū mater
& fr̄s ei & n̄ poterant adire ad eū p̄ turba. fr̄s dñi n̄
filii beate semp̄ uirginis marie iuxta heluidiū Nec filii
ioseph de alia uxore iuxta quosdā sed eorū i. marie
& ioseph potius intellegendi s̄ eē cognati. De quib. &
nuntiātū ē illi mater tua & fr̄s tui stant foris uolentes
te uidere qui respondens dix̄ ad eos mater mea & fr̄s
mei hi sunt qui uerbū dī audiunt & faciunt. Qui tūtes
miratis dicentes ad inuicē quis putas hic ē & quī & uenas
imperat & mari & obediunt ei. Matheus ita scribit
P orro homines miratis dicentes qualis ē hic & ceter. Non
ergo discipuli sed nauit̄ & ceteri qui in nauē erant mira
bantur si n̄ aū quis contentiose uoluerit eos qui miraban
tur fuisse discipulos respondebim̄ recte homines a p̄pella
tos qui nec potentia nouerant saluatoris. Et rogauer̄
illū om̄s multitudo regionis gerasenōꝝ ut disceder̄
ab illis q̄ timore magno tenebantur; Consciu fragilita
tis suae geraseni p̄sentia se dñi iudicabant indignos
non capientes dī uerbū nec infirma adhuc m̄te pondus
sapientie sustinē^{re} ualentes qd̄ & p̄ p̄ro ipsi uiso pisciū
miraculo contigisse legitur. Et ait ad illos nihil tuleri
tis in uia neq; uirgā neq; perā neq; panē neq; pecunia
neq; duas tunicas habeatis. Sol & queri quomodo ma
theus & lucas cōmemorauerint dixisse dñm discipulis

ut nec uirgā ferrent cū dicat marcus & p̄cepit eis numquid
 colleret inuia nisi uirgā tantū q̄d ita soluitur ut intelle-
 gam̄ sub alia significatione dictā uirgā que sc̄dm̄ marcū
 ferenda ē. et sub alia illā que sc̄dm̄ matheū & luca n̄e
 ferenda. p̄ uirgā + secū tollendā significat datā ad d̄no
 potestate his qui euangeliū adnuntiant de euangelio
 uiuere. De n̄portanda aū eadē uirga sup̄ flua ab au-
 ditorib; auferenda uetat. Et in qua cūq; domū intra-
 uertis ibi manete & inde ne exeat. Dat generale
 mandatū constantie ut iura hospitali necessitudinis
 custodiant. Et qui cūq; n̄recepint uos exeuntes de
 ciuitate illa etiā puluere pedū urorū excutite in tes-
 timoniū sup̄ illos. puluis excutitur de pedib; in testi-
 moniū laboris sui quod ingressi sint ciuitatē & p̄dica-
 tio apostolica ad illos usq; p̄uenit siue excutitur
 puluis ut nihil ab eis accipiant ne aduictū quidē
 necessariū qui euangeliū spreuerint. Ecce duo uiri
 loquebantur cū eo erant aū moyses & helias uisi in
 magestate. Moyses & helias quoru unū mortuū al-
 terū in celis raptū legimus uisi in magestate cū d̄no
 futura omnū sc̄orū gloria significant qui uidelicet
 tempore iudicii t̄ uiui in carne repperiendi uel ab olim
 gustā morte resuscitandi pariter sunt cū illo regene-
 raturi. At Moyses & helias. i. legislator & p̄phetarū
 maximus apparent & locuntur cū d̄no ut ostendant
 ipsū eē quē cuncta legis & p̄phetiae scripta p̄ miser-
 Et dicebant excessū eius. i. finē eius passionis quē cōple-
 turus erat

in hierusalem. Et usq; hodie lex & pphetæ quos cū que in
uere fidei cacumine reppererint dispensationis dominice
mysteriū mutuisuocib; docent. Petrus uero & qui cū illo
grauati erant somno et euigilantes uiderē magestatē
eius & duos uiros qui stabant cū illo. Non fortuito ca
su sed mysterii ratione grauati erant somno discipuli
scilicet ut resurrectionis specie p corporis quietem
uiderent. Cuius excitati ad gloria scī eo uerius magēs
tatē dñi uidebunt. quo etiā sue carnis in qua mortē
uincerant immortalitate gaudebunt. Et factū est
dū discederent ab illo ait p & rus ad ih̄m pceptor bonū
ē nos hic eē & faciam tria tabernacula unū tibi &
unū moysi & unū helie nesciens quid diceret. O quanta
felicitas uisioni dītatis inter angelorū choros ad eē
pp & uo si tantū transformata xpi humanitas duorū
q; societas scōrū ad punctū uisa delectat. Ut eos
ne discedant etiā obsequio p & rus sistere uelit qui &
si p humana conditione nesciat quid dicat. Institam
sibi dat ardoris indicium. p tria tabernacula lex &
pphetæ & euangeliū intelligitur. Nacē aū illo loquen
te & facta ē nubes & obumbauit eos. Qui materiale
taberculū quaesuit nubis accepit umbraculū. ut
discat in resurrectione n̄ tegmine domorū sed sp̄s
scī gloria scōs eē ptegendos. Et timer intransib;
illis innubē & uox facta est de nube dicens hic est
filius m̄s dilectus ipsū audite. Humana fragilitas
conspētū maioris gloriæ ferre n̄ sustinet. Et elidit

eū p̄sternit & dissipat .i. discerpit . & uix discedit discedere
 illū d̄t aliquando auexatione cessare . Hic ē aut filius m̄s
 dilectus . huic faciendū ē tabernaculū . huic obtemperan
 dū hic ē filius illi serui sunt moyses & helias debent &
 ipsi uobis cū in penetralib; cordis sui d̄no tabernaculū
 p̄parare . Et dū fieret uox inuentus ē ih̄s solus . ubi coe
 pit filius designari . mox serui discesserunt . n̄ ad illos
 paterna uox emissa putaretur . Et ipsi tacuerunt &
 nemini dixer̄ in illis diebus quicquā ex his que uiderant
 futuri regni p̄ meditatio & gloria triumphantis ostensa
 fuerat in monte . Tacent ergo discipuli & imperante
 d̄no nemini dicunt uisionē donec filius hominis amor
 tus resurgat . Ne & incredibile sit p̄ rei magnitudi
 ne et post tantā gloriā apud rudes animos sequens
 crux scandalū faciat . Factū ē aut cū completerentur
 dies assumptionis ei temp̄ passionis dicit . Et ipse faciē
 suā firmavit ut iret hierosolimā . i. quasi sponce cru
 cifigendū locū quo crucifigendus erat firmata facie . i.
 obstinata ac que imp̄territa mete p̄sistit . Et n̄ receper̄
 eū q̄ facies ei erat eurus hierusalē quia hierusalē ire
 conspiciunt samarite d̄n̄m n̄ recipiunt . N̄ em̄ contumetur
 iudei samaritanis ut euangelista iohannes ostendit . Cū
 uidissent aut discipuli iacob & ioh̄ dixer̄ d̄nē uis dicim̄
 ut ignis descendat de celo . & consumat illos & conuer
 sus increpauit illos & dix̄ . n̄ scitis cuius sp̄s estis . Inde
 est quod helias p̄ pria manu & igne diuitius imp̄rato
 multos morte afficit . In cuius exemplo cū uoluissent

apti p̄tere decelo igne ad consumendū eos. qui sibi hospitiū
n̄ p̄berent. Rep̄hendit in eis dñs n̄ exemplū p̄phetae sc̄i sed
ignorantiā uindicandi quae adhuc erat in rudib; anim
aduertens eos n̄ amore corrūptione sed odio desidera
re uindictā. At aut̄ ad alterū sequere me ille aut̄ dix
dñe p̄ mitte m̄ primū ire & sepelire patrē meū. N̄ dis
discipulatū respuit sed expleta primū paterni funeris
pietate liberior hunc adsequi desiderat. Dix̄ q; ei ihs
sine ut mortui sepeliant mortuos suos. Mortuos n̄ creden
tes d̄t mortuos suos aut̄ qui nihilominus sine fide decor
pore exirent. Tu aut̄ uade ad n̄tia regnū d̄i. Post po
nendū namq; erat obsequiū huius ministerii officio p̄di
cionis. Itat̄ alter sequar te dñe si primū p̄ mitte mihi
renunciare his qui domi s̄. Si secuturus dñm discipulus
q̄ ut hoc domi renunciare uelit arguitur quid fiet illis
qui nulla utilitatis. nulla fidei edificande gratia sepius
suorū quos in mundo reliquere domus reuicere n̄ timent
te ec̄c̄ ego mitto uos sic̄ agnos inter lupos. lupos scribas
& phariseas uocat quis̄ clerici iudeorū. Nolite portare
sacculū neq; neq; calciamenta. & neminē p̄ uia saluta
ueritis. Unic uiq; uero p̄dicatori p̄ uia neminē saluta
conceditur ut sub quanta festinatione iter p̄dicati
onis pergere debeat ostendatur. Omnis ergo qui sa
lutat in uia ex occasione salutis itineris n̄ ex studio
optinendae eiusdē salutis. qui igitur n̄ amore aeternae
patrie sed p̄ miorū ambitu salutē audientib; ex optat
Reuersi s̄ aut̄ septuaginta duo cū gaudio dicentes. Dñe

70

Siquide & ipsi dimittantur. sic omnium debent nob
 etiam demonia subiciuntur nob in nomine tuo. Bene quide
 confessis deferentes honore nomini xpi sed q infirma
 adhuc fide gaudebant in uirtutib; uide quid audi
 unt. Et ait illis uideba satanam sic fulgur de celo
 cadente. Non modo uideo sed prius uideba quando
 coruit. Quod au ait sic fulgur t pcepte desupnis
 adimalapsu significat t q delectus adhuc trans
 figurat se in angelu lucis q ergo discipulos desig
 noru operatione uidit elatos. exemplo eos terret
 atq ad humilitate reuocat ei q primus supbiendo
 cecidit ut q hunc ob supbia celo recordarentur eiec
 tu multo magis se de terra editos si supbierint hu
 miliando agnoscant Designauit dñs & alios lxxxiii.
 & imenta truhit. f. Quis uestrum habebit amicu
 & iuit ad illu medianocte & dicet illi amice comoda
 mihi tres panes qm amicus meus uenit de uia ad me & n
 habeo quod ponam ante illu. Amicus ergo ad que media
 uentur ipse ds intellegitur cui in media tribulatione
 supplicare & tres panes intellegentia trinitatis. Ami
 cus q uenit de uia ipse nr e amicus q toties a nob re
 cedit quoties ad appetenda terrena & temporalia
 foris uagatur redit uero celestiq; alimonia refici
 desiderat cu in se reuersus sup na coeperit ac spi
 talia meditari. Et ille de intus dicat noli mihi moles
 tus ee ia ostiu clausu e & pueri mei mecu s incubiti
 N possu surgere & dare tibi. Ostiu amici diuine in
 tellegentia sermonis qd sibi apti orat apperiri

ad loquendum mysterium xpi. Clausum q; e tempore famis
uerbi cu intelligentia n datur. & illi qui euangelicam
sapientiam tam quam panem erogantes p orbem terre pdica
uerunt pueri patris familias iam in secreta quiete cu
dno & tam orando efficitur ut accipiat desiderans
intellectum ab ipso do etiam sedit p que sapientia pdicatur
Et ille si p se ueruerit pulsans dico uob & si n dabit illi
surgens eo qd amicus eius sit p pte imbitate tam eisur
get & dabit illi quod habet necessarios. Et ego uob
dico. quaerite & inuenietis pulsate & aperietur
uob. Comparatio e a minore si h. amicus homo surgit
delecto & dat n amicitia sed tedio compulsus quan
to magis dat ds q sine tedio largissime donat qd
petitur sed ad hoc se peti uult ut capaces donoru
eius fiant qui petunt. Quis au ex uob patre petit
panem numquid lapis de dabit illi. panis intellegit
caritas p pte maiore appetitu & tam necessariu ut
sine illa cetera nihil sint sic sine pane mensa inops
cui contraria e cordis duritia qua lapidi compara
uit. Aut si pisce nuquid p pisce serpente dabit illi
piscis e fides inuisibilitu ut p pte aqua baptismi t q de
inuisibilib; locis capitur qd etiam fides huius mundi fluc
tib; circula traxa n frangitur recte pisci comparatur
cui contrariu posuit serpente p pte uenena infideli
tatis t fallacie que etiam primo homini male suaden
do p seminauit. Aut si petierit ouu nuquid porrigit
illi scorpione. In nouo indicatur spes ouu h n dum

est fetus perfectus sed fouendo speratur cuius aculeus uene
 natus retro timendus est sic spei contrariū ē retro respicere
 cū spes futuroꝝ in ea quae ante s̄ extendat. Si ergo
 uos cū sitis mali nostis bona data dare filis ur̄is. A p̄ti
 uero qui electionis merito bonitate humani generis
 multis ex cesserant modis sup̄ne bonitatis intuitu ma
 li eē dicuntur q̄ nihil ē p̄ semet ipsū stabile nihil bonū
 nisi d̄itas sola. Quanto magis pater ur̄ de celo dabit
 sp̄m bonū petentib; se. p̄ quo matheus posuit dabit bona
 petentib; se. Ostendit sp̄m scm̄ plenitudinē eē bonorū
 d̄i & ea quae diuinitus administrantur n̄ alia absq; ea
 subsistere q̄ omnes utilitatis quae ex donorū d̄i gratia
 suscipiuntur ex isto fonte demanant. p̄. phariseus aū
 cepit intra se reputans dicere. Quare n̄ baptizatus eē
 ante prandiū causā phariseae cogitationis euangelista
 marcus aperuit dicens. pharisei & omnes iudei nisi cre
 bro lauent manus n̄ manducant tenentes traditionē
 seniorū & a foro nisi baptizentur n̄ comedunt. Ue uob
 q̄ estis ut monum̄ta quae n̄ parent. & homines ampu
 lantes sup̄ nesciunt et haec sup̄ fictionē phariseoꝝ
 sententia redarguit qui foris specie rectae doctrine
 p̄tendant. intus uō quid feditatis gerant occultent
 instar monum̄toꝝ quae cū sup̄ficie terre cōmunis
 ostentent. intus uermescentiū s̄ cadauerū plena foe
 tare. Uae uob qui edificatis monum̄ta p̄ phetarū patres
 auri occiderunt illos. N̄ monum̄ta p̄ phetarū ornare
 sed interfectores p̄ phetarū imitari sceleris est. Haec

oportuit facere .i. iudiciū & caritatē & illa nō mittere
.i. decimationes holerū. p̄fecto testificamini quod con
sentatis operib; patrū uiritorū qm̄ quidē ipsi eos occi
derunt uos autē edificatis eorū sepulchra. Simulabant
quidē se ob fauore uulgi captandū patrū suorū
horrere p̄fidia memoriaſ p̄phetarū q̄ ab eis occis
magnifice ornando sed ipso opere testificantur quan
tū p̄tine nequitiae consentiant dñm qui ab eis dē
p̄phetis ē p̄nuntiatus iniuriſ agendo ubi se pariter
filios homicidarū & ad suae damnationis augmentū
scientes peccare declarant. Unde recte subiungit
p̄ p̄t ea & sapientia dī dixit. Mittā ad illos p̄phetas
& aptos & ex illis occident & p̄sequent̄. Sapientia
dī se ipsū dicit. Ipse ē dī uirtus & dī sapientia sic
aptis docet. Ne uob legis peritis q̄ tulistis claue sci
entiae ipsi nō introistis & eos qui introiebant p̄hibuistis.
Clauis scientiae humilitas xp̄i ē quā legis perita nec
ipsi in lege & p̄phetis intellegere nec ab aliis intellegi
uolebant. Intrare ē h̄ n̄c contentū sup̄ficie littere
sed usq; ad intellegentiae sacratoris archana pene
trare. Nonne quinque passerēs asse ueneunt di
pondio & unus ex illis nō ē obliuione corā dō. Simi
nutissima inquit animalia & quae quolibet p̄ aera
ferunt̄ uolatilia dī obliuisci nō potest uos qui ad
imaginē facti estis creatoris nō debetis terreri
ab eis qui occidunt corpus q̄ q̄ in rationabilia gubnat
rationabilia curare nō desinit. Dipondius quoq; q̄

passeret ueneunt .1. uenduntur genus e ponderis leuissimi
 ex duob; assib; compositi. Querit fortasse aliquis quomodo
 dicat aptis. Nūquid debubus curaē dō cū utiq; bos passere
 p̄tiosior existat sed aliud cura aliud uō ē scientia. Sed
 & capilli capitis ur̄i om̄s numeratis. N̄ in actu compu
 tationis sed in facultate cognitionis accipit. N̄ em̄ solli
 cita d̄s cure numerantis intendit ex cubia s; cui cog
 nita s; om̄a quasi numerata s; om̄a. Inter altare & eodē
 illud altare d̄t quod salomon in atriō construxit ob multi
 tudinē uictimarū. Bene tam̄ numerata dicuntur
 q; quae uolum̄ seruare numeram̄ ubi in m̄sa d̄i erga
 homines ascendit p̄uidentiā & inefabilem̄ signat affectū
 qd̄ nil nr̄m d̄m̄ lateat & parua etiā otiosaq; dicta ei
 scientia n̄ fugiant. Nolite ergo timere multis passerib;
 plures estis. Non plures estis legendū qd̄ ad compara
 tionē numeri p̄tinet sed plures estis hoc ē maioris apud
 d̄m̄ meriti dignitatis & estimationis quā innumera
 passerū corpora t̄ genera computamini. At aū quidā
 ei de turba magister die fr̄i meo ut diuidat mecum
 heretate at ille dixit ei. homo quis me constituit iudicē
 aut diuisorē sup̄ uos. Merito refutatur hic fr̄ qui
 magistro sup̄ ne pacis unitatisq; gaudia cōm̄dantiter
 rene diuisionis uult ingerere molestiā merito hominis
 uocabulo notatur cū sit inter uos inquit zelus &
 contentio n̄ ne carnales estis. N̄ ne homines estis. &
 scdm̄ hominē ambulatis. Negat q; se d̄ns hominū eē
 diuisorē ad quos & secū & cū angelis pacificandos uenerat

N̄ em̄ ē d̄s dissensionis sed pacis & multitudinis credentiū erat
cor & anima una & r̄t. Dix̄ q; ad illos. Videte & caue-
te ab omni auaritia q̄ n̄ in abundantia cuius quā uita ei est
ex his quae possidet. Notandū ū quod ait caue-
te ab auaritia sed adiunx̄ ab omni q̄ n̄ nulla simplicit̄ hominib;
geri uident̄. sed intus arbiter qua intentione fiant q̄
cernit iudicat quis cū fr̄e hereditatē diuidi ad utros
in agro p̄prio fructus in horrea condi p̄ crimine deputat &
sed ipse ē testis & iudex ut scriptū ē. Hominis cuiusdā
diuitis ū betes fructus ager attulit & cogitabat intra
se dicens quid faciā q̄d n̄ habeo quo congregē fructus
meos & dix̄ hoc faciā destrua horrea mea & maiora faciā
& illuc congregabo om̄a quae natae s̄t mihi & bona mea.
N̄ in eo reprehendit̄ iste diues q̄d terrā coluerit natoque
ex ea fructus in horrea collegit sed q̄d omnē uitae
fiduciam in ipsa abundantia rerū posuerit fructus q;
quos uberiores solito terra ptulit suos fructus & sua
bona computans n̄ pauperib; erogare iuxta imperiū
dn̄i dicentis quod sup̄ ē date elemosinā sed factis re-
ceptaculis maiorib; suis in futurū luxurie reseruare
studuerit. Anima inquit habes multa posita in annos
plurimos requiesce comede bibe epulare. Cui simile
q̄d in ecclesiastico legitur ē qui lo cupletatur parce
agendo & ē pars mercedis illius in eo quod dicit. In
ueni requiē mihi & nunc manducabo de bonis meis
solus & nescit quod temp̄ p̄tereat & relinquat om̄a
alios Dix̄ aū illi d̄s stulte hac nocte animā tuā repetunt

exemplo utiari edere aut bibere & inebriari cunctis faci-
noribus & seculi inlecebris que mente demerit & errare
faciant occupari. Ille autem seruus qui cognouit uolun-
tatem domini sui & non preparauit & non fecit secundum uoluntatem
eius uapulauit multis. Multi haec sententia male
intelligentes nolunt scire quid faciant & quasi minus
se uapulaturos existimant si nesciant quod operari
debuerant sed aliud est nescisse aliud est scire noluisse
nescit namque qui adprehendere uolet & non ualere qui
autem ut nesciat aurem auoce ueritatis auertit iste non
nesciens sed contemptor addicitur qui autem non cognouit
& fecit digna plagis sic distinguitur digna plagis
& ita infertur uapulauit paucis uerberibus
uapulauit paucis. Omnia autem cui multum
datum est multum querit ab eo & cui multum
plus petunt ab eo quare cui multum datum est adiecit & cui
multum sub audis diuina iudicia nisi forte per hoc utrumque
fidelium ordinem & rectorum uidelicet & subditorum uoluntate
intimare. Igne ueni mittere in terram & quod uolo
nisi accendat. Igne quippe die spiritus sancti feruore
qui secreta cordi inluminans continuis motibus ad
superna prouocat uitia concupiscentiae carnalis quasi
spinas tribulosque comburit aurea domus dominicae
uasa per bano meliorat & ligna foenum stipulaque
consumit. Baptisma autem habeo baptizari. Sanguis
inquit per buntione prius habeo perfundi

& sic corda credentiū sp̄s igne quo terrena omnia
 simul & animā suā dispicere immo odire quaeant
 inflammare. Et quomodo coartor usq; dū pficiatur
 quidā codices habent & quomodo angor tanta itaq;
 dñi dignatio ē ut infundende nob deuotionis & con
 sumende pfectionis innob & maturande p nob studi
 ū passionis sibi inesse testetur qui cū se in se nihil
 habuerit qđ dolere & nr̄is tam̄ angebatur siue coar
 tabatur erumnis. Erunt em̄ ex hoc quinq; in domo
 una diuisi tres induo & duo intres diuidentur induo
 & intres contra duo & contra tres significat & notan
 dū quomodo quinq; diuisos dicat cū uideatur sex
 p sonarū sub iecisse uocabula patris scilicet & filii
 matris & filiae socrus & nurus intellegendūq; eandē
 serus quā matris nomine. q mater ē filii ipsa & so
 crus ē uxoris ei ideoq; illa ipsa & in filia suā & in nurū
 dr̄ eē diuisa. p̄t̄ in filiū & filius in patrē suū p̄t̄
 hic diabolus ē cuius aliquando filii n̄ illo creante
 s; nob imitantib; erant. Dicente dño. Vos ex patre
 diabolo estis sed p̄ quā uocē monentis audiuius
 obliuiscere populū tuū & domū patris tui. uenit
 ignis ille. i. gratia sp̄italis separauit nos ab inuicē
 ostendit alterū patrē cui diceremus. p̄t̄ nr̄ quies
 in celis. Mat̄ in filia & filia in matrē. Mater syna
 goga filia ē eccl̄a primitiua quae & eam de qua
 genus dux synagogā fidei p̄ se cutricē sustinuit
 & ipsa eidē synagogae ^{fidei} ueritate contra dixit

Socrus in nūm suā & nūrus in socerū suā. Socrus synago-
ga nūrus ē ecclesia de gentib; q̄ sponsus ecclae x̄ps filius
ē synagogae. Dicente ap̄to quorū patres & ex quibus
x̄ps sc̄dm carnē socrus igitur .i. mater sponsi & in nūm
sic p̄ diximus suā & in filiā diuisa ē. q̄ synagoga carnalis
siue de circū cisione seu de p̄putio credentes p̄sequi n̄
cessat sed & ipse in socerū matrē q̄ sunt diuisi nolentes
circū cisionē recipere carnalē. ut actus ap̄stolorū docent
Dicebat autē & ad turbas cū uideritis nubē orientē ab
occasū carnē suā a morte resurgente significat ex illo
enī omnib; terris imber euangelicae p̄dicationis infusus
ē austrū flante ante aestus tribulationis leniores ante
iudiciū. Cū autē uadis cū aduersario tuo ad p̄cipē
in uia da operā .i. festina liberari ab illo. Aduersarius
quippe n̄r in uia ē sermo dī contrarius n̄ris carnalib;
desideris in p̄senti uita a quo ipse liberatur qui p̄cep-
tis ei humiliter subditur. Aderant autē quidā ipso intē-
pore nuntiantes illi de galileis quorū sanguinē pilatus
miscuit cū sacrificiis eorū. Hi galilei qui ab impio p̄fide
sunt inter sua sacrificia necati suorū quidē scelerū
poenas impia scelerataq; morte soluunt & respondens
dix̄ illis. putatis q̄d hi galilei p̄ omnib; galileis pecca-
tores fuerunt quia talia passis. n̄ dico uob̄ sed nisi peni-
tentiā habueritis om̄s similiter peritis. Reuera t̄ qui
n̄ poenitentiā habuer̄ similiter perier̄ q̄ quadragesimo
d̄ uicāe passionis anno uenientes romani quos desig-
nabat pilatus ut p̄te ad eorū gentē regnūq; p̄tinens

& incipientes a galilea unde & dnica p̄dicatio ceperat
 a deo radicitus impiā gentē deleuer̄. ut n̄ solū exteriora
 templi qua sacrificia deferri consueuerant sed &
 interiora domus qua galileorū accessus n̄ erā huma
 no sanguine foedarent. pilatus int̄pt̄ os malleato
 ris diabolu significat. palatus sanguine galileorū
 cū sacrificis eorū miscet̄ quando diaboli elemosinā
 p̄ces ieiuniū ceteraq; bona gesta fidelium t̄ mortifera
 dilectione carnis & sanguinis. t̄ odii meditatione
 t̄ inuidie furore t̄ humane laudis ambitione talia
 qualibet nefaria peste cō maculat. ut quā uis ob
 lata dño uideantur nihil tam offerentib; prodesse
 callidus insidiator efficiat q̄t nob̄ cū agi cottidie
 utinam nescirem̄. Sic illi decē & octo sup̄ quos ceci
 dit turris in syloā & occidit eos putatis q; & ipsi
 debitores fuerunt p̄ter om̄s homines habitantes
 in hierusalē. Non dico uob̄ si si n̄ penitentiā egeritis
 om̄s similiter peribitis. & isti hierosolimitē quē
 ammodū & illi galilei n̄ soli fuere peccatores sed
 interrores sunt reliquorū puncti qui ruina turris
 oppressi p̄nuntiant om̄s qui peniteri noluerint
 iudeos cū ipsis suis moenib; eē perituros. N̄ frustra
 x. & octo qui numerus apud grecos ε̄ x. i. & η. hoc
 ē isdē quib; nom̄ ihū incipit literis exprimitur
 iudicant eos hinc maxime meruisse damnari qui
 nom̄ saluatoris auditū sup̄nere potius quā suscipe
 re maluerint. Dicebat ergo cui simile ē regnū

di & cui simile est existimo illud. Simile est granosum
napi. Regnum dei predicatio euangelii est et notitia scrip-
turarum que ducit ad vitam. Et de qua dicit ad iudeos.
A uferetur a uobis regnum dei & dabitur genti facienti
fructus eius. Quod acceptum homo misit in mortuum suum
Hortus est ecclesia semper eius & disciplina eius ex-
colenda & danda muneribus. Et creuit & factum est in
arbore creuit euangelii predicatio per totum orbem
disseminata crescit & in mente cui usque credentis
quod nemo fit repente perfectus. Et iterum dicit cui simile
estimabo regnum dei & cui simile est simile est fermentum
quod acceptum mulier abscondit in farina satra tria
donec fermentaretur totum. Satrum genus est mensure
iuxta morem punitiae palestinae unum & dimidium
modium capiens fermentum ergo dilectione dicit quae
feruere facit & excitat mentem. Mulier ista significat
ecclesiam cuius farina nos sumus. quot quot timoris
& spei exercitio quasi mola superiore & inferiore
conterimur. Tunc incipiemus dicere manducauimus
coram te & bibimus & in plateis nostris docuisti. Vel
simpliciter intellegendum quod fidei mysteria sper-
nentes iudei eos se domino notos arbitrentur si solum
uictimas ad templum deferant coram domino epulentur
prophetarumque lectioni auscultent nescientes illud
aptum. Non est regnum dei esca & potus sed iustitia & pax
& gaudium in spiritu sancto. Et in plateis nostris docuisti.
prophetarum uaticinia. Occulta ergo mandata sacri

eloqui & aperta se intellexisse testantur. In ipsa
 die accesserunt quidam phariseorū dicentes illi
 exi & uade hinc q̄ herodes uult te occidere & ait
 illis. Ite dicite uulpi illi. p̄pt̄ dolos & insidias
 herodē uulpē appellat. quod plenū fraudis ē
 animal & infouea semplaterē desiderans odore
 & iā tetropudens & nūquā rectis itinerib; sed
 tortuosis anfractib; currens. Ecce eicio demo
 nia & sanitates p̄ficio hodie & cras & tertia con
 sūmor. Mystice hęc ad nō & figurate dicta
 intelleguntur. Neq; h̄ eo die passus ē qui ē ab
 hoc die tertius cū continuo dicat. Uerū tam̄
 oportet me hodie & cras & sequenti ambulare
 quia n̄ capit p̄phetā perire extra hierusalē qđ
 aū die n̄ capit p̄phetā perire. i. nihil imp̄sit n̄ con
 sequitur xp̄m pati extra hierusalē. i. sine iude
 orū manib; qui habitant hierosolimis. Ergo
 qđ ait Eicio demonia & sanitates p̄ficio hodie
 & cras & tertia consūmor. i. p̄ficio. Referatur
 ad corp̄. ei qđ ē eccl̄a expelluntur. H̄ demonia
 cū relictis paternis sup̄stitionib; credunt meū gen
 tes & p̄ficiuntur sanitates cū scđm eius p̄cepta
 uiuntur p̄ ea quā fuerit diabolo & huic sc̄to re
 nuntiātū corpus hoc ē eccl̄a xp̄i usq; infine resur
 rectionis qua tanquā tertia consūmabitur
 hoc ē ad plenitudinē angelicā p̄ corporis eccl̄a
 immortalitatē p̄ficietur eccl̄a. Cadus = greca,

amphora tres urna habens. Cautio: ꝑ gamenū & sacramtū
t tabula & grafū. Ne forte & ipse te reinvitent & fiat tibi
tributio non ait & fiat tibi peccatū sed & fiat inquit
tibi retributio. cui simile ē qđ alibi dicit & si bene feceris
his qui uob bene faciunt quae uob ē gratia neq;
hic dicit peccatū ē uob sed quae uob ē gratia. siquidē
& peccatores hoc faciunt quāuis sint. quae dā multa
fratrū amicorū cognatorū utinorū q; diuitū conui
uia quae n̄ solū in p̄senti retributione sed & dā natione
ꝑcipiunt in futuro. Hec cū audissē & quidā desimul
discubentib; dixit ei beatus qui manducabit panē
in regno dī. Panis qui manducatur in regno dī n̄ iux
ta cernitū corporalis intellegendus ē cib; sed ille utiq;
qui ait. Ego sū panis uiuus qui de celo descendi. si quis
manducauerit ex hoc pane uiuē & in eternū. i. si quis mee
incarnationis sacramto ꝑfecte incorporatus mee di
uinae maiestatis uisione frui meruerit hic ꝑꝑ & uē uite
immortalis beatitudine gaudebit. Exi cito in plateas
& uicos ciuitatis & r̄t. Uicos uero ciuitatis sunt angusti
ores t̄ strictissime uiae ciuitatū plateas ū sunt latissime
& greci platon latū uocant. Si in alieno fideles n̄ fuistis
qđ ur̄m ē quis dabit uob. aliene nob̄ diuitie s̄ xps
aū nr̄ ē quia ē deniq; in sua ꝑꝑria uenit & sui eum
n̄ receperunt. Ergo nemo dabit qđ ur̄m ē qđ ur̄m n̄
credi distis ur̄m n̄ recepistis. Arguit igitur uidentur
iudei & fraudis et auaricie qđ in facultatib; suis fideles
n̄ fuerunt qđ in superiorib; dicit. Si in iniquo mā mona

fideles n̄ fuistis qđ ur̄m ē quis credidit uob̄ hoc ē qđ
 ipse dix̄. Ego sū uia & ueritas & uita q̄ uerū xp̄m n̄ cre-
 didistis filiū dī ur̄m n̄ recepistis ergo n̄ seruam̄ alienis
 q̄ nullū dīm debem̄ serre nisi solū xp̄m & hunc dīm uerū.
 cē lex & p̄phete usq; ad iohannē ex eo .1. ab eo ioh̄ reg-
 nū dī euangelizatur & omnis illud uim faciat. Magna
 # uis & uolentia grandis est nos terra gentes celorū
 sedem querere possidere uelle p̄ uirtutē qđ n̄ potu-
 imus tenere p̄ naturā. Facilius ē aū celū & terrā p̄te-
 nre quā de lege unū apicē cadere. Ne putarent in eo
 qđ dix̄ lex & p̄phete usq; ad ioh̄ legis & p̄phetarū
 ab eo destructionē p̄dicari manifeste p̄testatur faci-
 lius maxima mundi elem̄ta quā minima legis dicta
 transire hoc ē nec minima queq; & que leuia uiden-
 tur a sacram̄tis sp̄italib; uacant̄. quin om̄a recapitulen-
 tur in euangelio & tam̄ lex & p̄phete usq; ad ioh̄ q̄
 n̄ potuit ultra uenturū p̄phetari qđ iohannis p̄ conio-
 iā uenisse clarebat. Et si septies indie peccauerit
 in te & septies indie conuersus fuerit ad te dicens
 poenitet me dimitte illi. Septenario numero n̄ ueniae
 dandae terminos ponitur sed t̄ om̄a peccata dimit-
 tenda t̄ semp̄ penitenti dimitte dū p̄cipitur solet #.
 sepe p̄ septē cuiuscuq; rei aut temporis uniuersitas
 indicari. Quis aū ur̄m habens seruū arantē aut
 pascentē. Seruus quippe arans aut pascentis quilibet
 ecta doctor intellegitur. De quo dñs ait nemo mittens
 manū suā in aratruū & aspiciens retro aptus est.

regis dñi. Et alteri sese amare testanti tertio respondit
pascere oues meas. Qui regresso de agro dicit illi statim
transi recūbe & non dicit ei para quā egnem. Seruus
de agro regressus dicitur cū intermissis ad tempus opere p̄di
candi ad conscientiam doctor recurrit atq; a publico
locutionis ad curam cordis rediens sua secū secretis acta
t dicta retractat cui n̄ statim dñs transi recūbe
dicit. id transi de hac uita mortali & in aeternae uitae
beata sede resouere. Et p̄cinge te & ministra mihi
donec manducē & bibā. P̄cingi ē m̄te humiliata
ab omnib; fluctantiū cogitationū sinib; quib; ope
rū gressus impediri solent & constringere. Nam q̄ uesti
mita p̄cingit hoc agit utiq; n̄ incedens in uoluitur
ad lapsū ministrare uel deo ē minimū se p̄ omnia & absq;
gratiae auxilio nihil uirtutū habentē p̄ficere minister
it a minori statu. i. subiectione sic & magister a mai
ori uocabulū sumpsit. Ministret ergo conditori
qui ei naturā considerans ei iudicia p̄timescens
de suis q̄ se uirtutib; humiliat. Et p̄ hec tu manduca
& bibes. Post quā inquit ipsae tuae p̄dicationis ope
re delectatus tu eq; conpunctionis epulis fuero
refectus tū demū transies & recūbes eternisq;
meis sapientiae dapib; in aeternū reficieris. Nam
quid gratiā habet seruo illi q̄ fecit quae sibi impe
rauerat n̄ puto sic & uos cum feceritis omnia quae
p̄cepta sunt uobis dicite serui inutiles sumus. Si ho
mo inquit ab homine seruo n̄ unius forme sed multa

plex ministeriū exigit nec tam ei gratiā habet quam
 to magis uos q̄ sine me nihil potestis facere n̄ tempo
 rū longitudine laboꝝ merita pensare debetis. h̄ amore
 & famulatu spontaneo nouis seimp̄ studiis augere pri
 ora itaq; dicite serui inutiles sumus serui quidē q̄
 p̄tio empti estis inutiles ū q̄ dñs bonorū ūtorū n̄ in
 diget si aū inutilis ē qui fecit om̄a quid de illo dicen
 dū ē qui explere quae p̄cepta s̄. t̄ infirmitate n̄
 potuit t̄ qd̄ peius ē sup̄bia despexit. Quod debui
 mus facere fecimus. Reuera debuimus q̄ qui n̄ uenit
 ministrari sed ministrare debitores sibi nos fecit
 ne nr̄is uidelicet operib; confidentes sed de ei semp̄
 ex amine pauentes cū p̄pheta dicamus quid retri
 buā dño p̄ omnib; quae r. m. Interrogatus aū
 a phariseis quando uenit regnū dī respondit eis
 & dix̄. n̄ uenit regnū dī cū obseruatione interro
 gant de tempore regnū dī q̄ sicut infra lucas ape
 ruit existimant qd̄ ueniente hierosolimā dño
 confestim regnū dī manifestaretur ita ut & ipsi
 apti hac opinione ducti p̄ resurrectionē ei inter
 rogantes eū aierent. Dñe si in tempore hoc cre
 scitues regnū israhel & alibi cleopas. Nos aū spe
 rabamus q̄ ipse esset redempturus israhel. n̄
 uenit aū regnū dī cū obseruatione. Neq; dicent
 ecce hic. Quia quando ueniat neq; ab angelis
 neq; ab om̄ib; potest obseruari sic tempus
 dominicae incarnationis certissimis & p̄phetarū

uacitatis p̄fixū & angelorū manifestatū p̄ co
nū ad eo ut conceptus natus & baptizatus p̄ di
cans & iam moriens & resurgens atq; ad celos re
diens comitantib; indefinenter t̄ angelorū
hominū t̄ certe miraculorū sit declaratus in
dicis. Ecce enī regnū dī intra uos est Regnū dī
se ipsū dīc̄ intra illos utiq; positū hoc ē in cordib;
eorū ubi credere regnante. Unde scriptū
ē. p̄ pe ē uerbū in ore tuo & in corde tuo hoc est
aū uerbū fidei qđ p̄ dicamus. It̄ ait ad discipulos
uenient dies quando desideretis uidere unū diē
filii hominis & n̄ uidebitis hoc ē regnū dī qđ uen
turū speramus dī uidelicet xpi uidere. & bone
unū diē q̄ in illa beatitudinis gloria de quo p̄pheta
suspirans aiebat q̄ melior ē dies una in matris tuis
sup̄ milia tenebrarū interruptio nulla ē huius
ergo diei bonū ē desiderare p̄sentia nec tam mag
nitudine desiderii quasi instet dies dñi. It̄ dicent̄.
uob̄ ecce hic ecce illic. nolite ire neq; sectemini
quā uis hec sententia n̄ solū ad temp; sed & iam
ad p̄sonā possit intellegi & ad temp; quidē q̄ ex
titere n̄ nulli qui curricula computantes a eta
tū certū se consumationis sc̄ti annū diē & horā
dicerent inuenisse contra auctoritatē dñi
dicentis. n̄ ē urū nosse tempora t̄ momenta
ad p̄sonā a^d q̄ multi contra ec̄ta uenire multi
uenturis heretici qui se xpos asseuerent quorū

primus simon magus extremus autem ille maior
 ceteris est anti christus si qui ergo dixerint ecce
 hic est illic id est in hac ut in illa persona hora uenire
 t uenturum esse regnum dei nostri sequendi qui altiora
 se quaerere & infunda dicere non timent. Simi
 liter sic factum est in diebus; Loth edebant & bibebant
 emebant & uendebant plantabant & edificabant
 propter missum dominum illo maximo & infando sodomorum
 scelere sola ea quae leuia ut nulla putari pote
 rant delicta commemorat ut intellegas illicita
 quali pena feriantur sicut & ea sine quibus hec
 uita non ducitur in moderatius acta igne & sulphure
 puniuntur. Memore estote uxoris loth. Uxor
 loth significat eos qui in tribulatione retro re
 spiciunt & se absque diuina promissione auertunt
 & ideo statua salis facta est ut ammonendo ho
 mines ne hoc faciant tamquam condita cor
 eorum ne sint fatui. Dicebat & parabola ad illos
 quoniam oportet semper orare & non deficere. Dic
 & apti semper gaudete sine intermissione orare
 quis autem potest ita semper orare & sine defectu
 t intermissione pro cibis insistere ut nec alimtum
 summi aut dormiendi tempus habeat. Iudex
 quidam erat in quadam ciuitate qui deum non timebat
 & hominem non uerebatur. Vidua autem quaedam erat
 in ciuitate illa & ueniebat ad eum dicens. Uin
 dica me de a duersario meo & nolebat pro multum

temp: post hac aũ dix̄ intrase & sidm̄ n̄ timeo nec homi
nē uereor tam q̄ molesta ē mibi haec uidua uindicabo
illā ne in nouissimis ueniens suggill& me. Hic ergo iu
dex iniquus n̄ ex similitudine adhibitus ē. N̄ + ullomodo
ille iniustus iudex p̄sonā dī allegorice sustin& sed
tam̄ quantū d̄s qui bonus & iustus ē cur& dep̄cantes se
hinc conici d̄s uoluit qđ nec iniustus homo eos qui illū
assiduis p̄ciō; tunc dunt. t̄ p̄t te diu de uicandū potest
contemnere. Nam hoc ē qđ ait ne ueniens suggillet me
.i. damnet me. Ipsa uero uidua potest habere similitudi
nē eccl̄ae quod desolata uidetur donec ueniat d̄s qui
tam̄ in secreto & iā n̄ curā ei gerit. Ait aũ d̄s audi
te qui iudex iniquitatis dic̄. i. superiora interrogando
dictā. d̄s aũ n̄ faciet uindictā electorū suorū claman
tū ad se die ac nocte & patientiā habebit in illis dico
uob̄ q̄ cito faci& uindictā illorū si quē mouet cur electi
dī se uindicari dep̄centur qđ & iā in apocalipsi iohannis
de martirib; d̄r cū apertissime moneamur ut p̄ nris
iniciis & p̄secutorib; oremus intellegendū ē eā uindictā
ēē iustorū ut om̄s mali pereant pereant aũ duob; mo
dis aut conuersatione ad iusticiā aut amissa p̄suppli
ciū potestate qua n̄ aduersus bonos quā diu hoc ipsū
bonis expedit. t̄ temporaliter aliquid ualeant quē
finē iusti cū uenire desiderant quā uis p̄ inimicis suis
orent tam̄ n̄ absurde uindictā desiderare dicuntur
Meritā m̄ filius hominis ueniens putas inueniet fide
in terra. Non dubitat sed arguit. uerbo quippe

dubitationis increpatur infidelitas n̄ opinatur diuinitas. Nam
 & nos aliquando dered; quas certas habemus increpauit
 uerbū dubitationis ponimus cū corde n̄ dubitemus uelut
 si indigeris seruo tuo & dicas. Contemnis me considera
 forsitan dominus tuus sū. Et ap̄t̄s ad quosdā contempto
 res suos. p̄ uito aū inquit & ego sp̄m̄ dī habeo q̄ dīc̄ puto
 dubitare uidetur sed ille increpabat n̄ dubitabat. Ita
 ergo & dñs̄ scit quidē om̄a p̄ quē facta sunt om̄a & tam̄
 dubitando increpat infideliū corda. Qui ait hęc om̄a
 custodiui a iuuentute mea quo audito ihs̄ ait ei adhuc
 unū tibi de est. Non ē putandus hic princeps cū legis
 se mandata custodisse dicebat eē mentitus sed simplicit̄
 ut uixerit eē confessus quasi m̄dati noxia reus tene
 retur nequa quā marcus euangelista de illo scribens
 diceret. Ihs̄ aū intuitus eū dilexit eū Et dix̄ illi unū
 tibi de est. Uade quae cūq; habes uende & cet. Faci
 lius ē enī camelū p̄ forām acus transire quā diuitē
 intrare in regnū dī. Si facilius ē camelū in gentibus
 membris enormem angustū q; forām acus penetrare
 quā diuitē intrare in regnū dī nullus ergo diues intra
 bit in regnū dī. Et quomodo t̄ in euangelio matheus
 zacheus & ioseph t̄ in ueteri testam̄to quā plurimi di
 uites dī intrauerunt in regnū nisi forte q̄ diuitias
 t̄ p̄ nihilo habere t̄ extoto relinquere dño inspirante
 didicerunt. Altiora ^{au} sensu facilius ē xp̄m̄ pati p̄ de
 lectorib; scti quā delectores scti ad xp̄m̄ posse con
 uerti. cameli # nomine se intellegi uoluit q̄ spon

humiliatus infirmitatis nr̄e onera sustulit. in quo t̄ma
nifestius intellegitur quā in ipso qđ scriptū est. quan
to magnus est humilitate in omnib; Et ingressus p̄ambu
labat hiericho. Et eē uir nomine zacheus & hic erat
princeps publicanorū & ipse diues & cēt. Quis impossi
bilias apud homines possibilias apud d̄m. eē ut came
lus deposita ḡrbbi sarcina p̄ forā ac ustransit
hoc est diues & publicanus relicto onere diuitiarū
contempto censu fraudiū angustā portā artāq; uia
que ad uitā ducit ascendit. Mystice aū zacheus qui
interpt̄ iustificat̄ credentē ex gentib; populū signi
ficat. Sicomorus nāq; que est arbor foliis moro
similis s; altitudine prestans unde & a latinis celsa
nuncupatur ficus fatua dr̄ & eadē d̄nica crux cre
dentes alit ut ficus ab incredulis inridetur ut fatua
Nos p̄dicamus xpm̄ crucifixum iudeis quidē scandat
gentib; aū stult. At ihs̄ ad eū quia hodie salus
domui huic facta ē eo qđ ipse filius sit abrahe. fi
lius abrahe dr̄ zacheus n̄ qđ de ei forpe generatus
sed qđ ei ē fidē imitatus qđ hodie salus domui huic f
ē salus que olim iudeorū domū impleat. hodie populo
nationū inlux̄ eo qđ ipse populus filius sit abrahe
credenda in eū. Et aec illis audientib; adiciens dix
parabolā eo qđ eēt p̄pe hierusalē & qđ existimarent
qđ confertū regnū d̄i manifestaretur. Moris ē
d̄no p̄missū sermonū parabolis affirmare subieq
tis. suscepta igitur & commodata penitencia

magis peccatorū quā iusticia placere supborū. latiusq;
 ingentib; de ignorantia legis humilib; quā in iudeis de ius-
 ticia quę ex lege ē elatis eē regnaturū. & q̄ discipuli
 sup̄ audita dñi passione & resurrectione hierosolimis
 implenda. n̄ intellegebant quae dicebantur existi-
 mantes continuo regnū dī eē uenturū hanc eorū
 ignorantia inluminans ostendit se primo sui regni
 fidē toto orbe dispsurū ac si infine mundi iudicē
 omnū sc̄toꝝ regnūq; uenturū. Dix ergo homo quidā
 nobilis abire in regionē longinquā accipere sibi reg-
 nū & reuertī. Homo nobilis ille ē. cui cecus clama-
 bat fili dauid miserere mei. Longinqua regio
 eētā ex gentib; De qua eidē homini nobili qui
 loquitur. Ego aū constitutus sū rex ab eo dicitur
 a patre postula a me & dabo tibi. g. h. t. & p. t. t. t.
 Uocatis aū decē seruis suis dedit illis decē mnas
 denarius numerus ad legē p̄tinet p̄ p̄t decalogū
 Uacat itaq; pater familias decē seruis q̄ elegit
 discipulos p̄ litterā imbutos. Dat illis decē mnas
 q̄ legis dicta sp̄italiter intellegenda reuelat.
 post passionē quippe resurrectionē q; suā aperuit
 illis sensū ut intellegerent scripturas. Mina
 namq; quā greci mna uocant. c. dragmis appen-
 ditur. Et ait illis negotiā mmi dū uenio. Verba
 inquit legis ac p̄phetarū mystica interpretatione
 discussa populis offerte atq; ab eis fidei con-
 fessionē morūq; recipite. Ciues aū ei oderant

illū & miserunt legationē post illū dicens nolumus
hunc regnare sup nos. Cuius impias iudeos dicit. de qui
bus alibi ptestatur. Nē aū & uiderunt & oderunt
& me & patrē meū qui n̄ solū p̄sentē usq; ad mortē
crucis oderant sed & iā p̄ resurrectionē eī miserunt p
secutionē aptis & p̄dicationē regni celestis spreuerunt
Uentē aū primus dicens dñe mna tua decē mnas adqui
siuit. primus seruus ordo doctorū ē in circū cisione
missorū. qui unam mna negotiaturus accepit q unū
dñm unā fidē unū baptisma unū dñm p̄dicare uisus ē
s; haec eadē mna decē mnas adquisiuit q populū
sub lege constitutū sibi m̄ & docendo sotiauit. Et ait
illi euge bone serue q in modico fidelis fuisti eris po
testatē habens sup decē ciuitates. In modico seruus
ē fidelis qui n̄ adulterat uerbū dī sed sicut ex
dō corā dō in xp̄o loquitur quic quid enī in p̄sentia
cipimus donorū in comparatione futurorū p̄ paucū
ē & modicū q ex parte cognoscimus & ex parte
p̄phet cū aū. q. p. f. ē. e. q. ex. p. ē. Ciuitates aū decē
s; animae p̄legis uerbū ad gratiā euangelii uenientes
Et alter uentē dicens dñe mna tua fecit xi. mnas.
Seruus iste cecus ē corū qui p̄putio euangelizare
missi sunt cui dñs ad p̄dicandū eunti unā mnam
hoc ē unam eandē q; fidē quae & circū cisioni
cre dita ē p̄fiterat sed haec quinq; mnas fecit
q gentes quinq; corporis sensib; ante a mancipiatis
ad fidei euangelii gratiā conuertit. Et huic ait

& tu esto sup^{er} quinque ciuitates hoc : exearū quas
 imbueras animarū fide & conuersatione magnus sub
 limisq; fulgeto. Et alter uenit dicens dñe ecce
 mnata tua quā habui repositā in sudario timui. & q
 homo austeris es collis qd n̄ posuisti & metis qd n̄ se
 minasti. Seruus q negociari iussus acceptū dñi
 pecuniā in sudario reposuit ostendit eos qui ad p̄
 dicandū idonei p̄ dicationis officium iubente dño
 p̄ ectam t̄ saltim suscipere susceptā digne gerere
 detrectant. pecuniā quippe in sudario ligare
 ē p̄ cepta dona sub otio lenti corporis abscondere
 sunt & homines hac sibi pueritate blandientes ut
 dicant sufficit ut de se quisq; rationē reddat
 quid opus ē alius p̄ dicare ut & iā de ipsis rationē
 reddere quisq; cogatur. Dicit ei de ore tuo te
 iudico serue nequam seruus nequā uocatur q
 & piger ac desides ē ad ex t̄rcendū negotiū & p
 cax ac supbus ad accusandū dñi iudiciū. Sci
 ebas qd ego austerus homo sū tollens quod n̄
 posui & metens quod n̄ seminaui & quare n̄ de
 disti pecuniā meā ad mensā m̄ se numulari
 t̄ alterius mercatoris dr̄ seranna in qua pecu
 nia numeratur t̄ aliud quod libet lignū ad hoc
 factū. quod putauerat se p̄ excusatione dixisse
 inculpā p̄ priā uertitur si inquit durū & crudelē
 ēē me noueras & aliena sectare ibiq; metere
 ubi non se uerū quare non tibi istius modi cogitatio

in cuius timore ut scires me mea diligentius questurū
& dares pecuniā meā siue argentū admīsa .i. admīte
auditorū n̄ alia quā dn̄ica ē deferenda pecunia ut
omnis sermo docentis scripturæ sequat̄. Verūtā m̄
micos meos qui noluerunt me regnare sup̄ se addu
cite hac & int̄fice ante me. Impi&atē iudeorū
omniū reprobōrū xp̄m conuerti nolentiū significat
indie iudicii puniendā. Et his dictis p̄cedebat as
cendens hierosolimā. Omni habenti d̄abitur & r̄t
Verba quidē illius nobil̄is hominis sunt finita para
bola ascendit hierosolima ut ostendat de eī de max
ime ciuitatis euentu parabola fuisse p̄missā quae n̄
longo p̄ tempore & ipsū occisura & ob odiū regni eī
hostilis sit clade peritura. Et quidē in hac die tua
q̄ ad pacē tibi maximā tē habuit pacē quando dn̄m
suū secū hab̄ s̄ t̄n hanc dn̄i uisitacionē n̄ cognouit.

Quib; ipse ait dico uob q̄ si hitacuerunt lapides cla
mabunt. Crucifixo dn̄o stabant omnes noto eius
alonge dn̄m confiteri timebant quē fixū ligno
uidebant sed his tacentib; lapides & saxa regē
qui uenit in nomine dn̄i magno clamore canebant
Emisit ^{et} sp̄m & ecce terra mota ē & p̄re cisse
sunt & monum̄ta apta sunt. Omnis ^{et} populus
suspensus erat audiens illū. Duob; modis potest
intelligi q̄ ut timētes populi tumultū n̄ inueniebant
quid facerent ihm̄ p̄dere disposuer̄ ut ideo ihm̄
p̄dere quaerebant q̄ suo magistro neglecto plures

ad eū audiendū confluere cernebant. Et in
 tempore misit ad cultores seruū ut de fructu
 uineae darent illi qui cesū dimiser̄ eū inanem
 S. seruus ergo qui primo missus ē ipse legiser moyses in
 tellegitur qui quadraginta annos continuos fructū
 aliquē legis quā dederat acultorib; inquirebat sed
 q̄sum eū dimiser̄ inanē. Irritauer̄ moysen incastris
 & aaron sem̄ dñi. & uexatus ē moyses ppt̄ eos q̄ ex
 acerbauer̄ sp̄m eius. Certis enī iohanne ppheta ēē
 hoc dixer̄ principes pharisei derelinquis populi q̄ ioran
 p̄dicat̄ susceper̄. Et addidit alterū seruū mittere
 illi aū hunc q̄ cedentes & afficientes contumelia
 dimiser̄ inanem seruus alter d̄d̄ p̄peta regē q̄ sig
 nificat qui p̄ moysen missus ē ut colonos uineę p̄ edita
 legalia sp̄ palmodiae modulatione & dulce dine cythare
 ad exercitiū boni operis excitare. nam & hunc affec
 tū c̄tumelia dimiser̄ inanē dicentes # que nobis pars
 ind̄d̄. aut quae hereditas in filio isaī. It addidit
 tertiū mittere qui & illū vlnnerantes eiecer̄. Ter
 ciū seruū p̄ph̄arū chorū intellegit qui c̄tinuis
 adtestationib; populū c̄vener̄. & quae huc uineae
 ventura imminerent mala p̄dixer̄. Cū autē viden
 tes circū dan ab exercitu hierusalem tunc scitote
 q̄ adppinquabit desolatio eius. Hactenus ea q̄
 p̄ quadraginta annos necdū sine adveniente fu
 tura erant. hinc ipse finis desolationis. q̄ romano
 exercitu facta ē dñi verb̄ exponitur. Tunc

qui iniudea sunt fugiant in montes. Eccle-
siastica narrat historia cunctos qui iniudea erant
xpianos imminente hierosolimorum excidio com-
montos a dno loco decessisse & trans iordanem in
ciuitate quadam pella nomine donec desolatio iudeae
compleretur habitasse. Erat et pssura magna sup
terra & ira populo huic. Hec pssura & ira p populo
illi usq; hodie p omnes gentes despsa indiuidua comes
adhaeret nram in aeternu adhaesura credenda
e na post qua ordine eius de pssura & irae dñs
ostendit dicens. Et cadent more gladii & capti-
ui ducentur in omnes gentes & hierusalem calca-
bitur a gentibus; p tunc iuxta pphetia que canit
in iramiae memoreris sub iunx atq; ait. Donec
impleantur tempora nationu. Tempora quippe
nationu illa sunt que comemorat apłs dicens
q cecitas ex parte facta e in isrl. Donec plenti-
tudo gentiu intrare & sic omis isrl saluus fiet &
Attendite uob au ne forte grauentur corda uia
in crapula & ebrietate & curis huius uitae et
sup ueniat in uos repentina dies illa tamqua la-
ques em sup ueniat in omnes qui sedent sup faci-
em omnis terre. Ostulta p sumptione cordis hu-
mani quae lamentabile fine cupiditatis e bri-
etatis & crapulae nec ipso iudice contestante
p uideat sed edictu regis aeterni more seruire
qua p qua didicerit spernat Et certe si quis

nob̄ peritus & sapiens medicus p̄cipere & attendite in
 quens uob̄ nequi uerbi gratia de illius haerbae
 succo audius sumat quod si fecerit repentinus ei sup̄ue
 niat interitus quanto quisq; studio p̄monentis medici
 mandata seruaret ne uidelicet uetitū gustando periret.

Vigilate itaq; omni tempore orantes ut digni habe
 amini fugere ista om̄a quae futura sunt & stare ante
 filiū hominis qui ante filiū hominis stare ei q; iuxta
 apocalypsin iohannis die noctuq; in templo ei seruire
 desiderat nec ab eius aspectib; in igne aeternū male
 dictos abici non solū ab inlecebris secularib; castigari
 sed & orare & uigilare & hoc non certis qui bus
 dā dieb; sed omni tempore facere debet iuxta q̄t
 sp̄almista ait. Benedicā dño omni tempore semp
 laus ei in ore meo. Sic namq; merebitur habitare
 in domo dñi in sc̄tm̄ sc̄ti laudare illū. Erat aut̄ dieb;
 docens in templo noctib; uero exiens morabatur in monte
 qui uocatur oliueti & omnis populus manicabat
 .1. Ricitasib; a deū in templo audire eū. Nos q̄q; cū inter
 p̄spera sobrie & iuste & pie conuersamur inter ad
 uersa ū nūquā de diuine m̄iae celsitudine dispe
 ramus dieb; p̄fecto cunctis in templo docens q̄ fide
 lib; operis boni formā p̄bemus noctib; ū in monte
 oliueti moramur q̄ in tenebris angustiarū gaudi
 sp̄italis consolatione respiramus

DE PASSIONE DNI **A**d p̄p̄inquabat aut̄ dies festus
 azymorū qui d̄r pascha. pascha quod ebraice d̄r

phase n̄ a passione ut pleriq; arbitrantur. sed a transitu
nominatur eo quod exterminator uidens sanguine in fo-
ribus israhelitarū p̄transierit nec percussit eos. Hoc
sane iuxta ueteris instrumenti litterā int̄ pascha & azima
distat quod pascha ipse solus dies appellatur in quo
agnus occidebatur ad uesperā idē quarta decima
luna primi m̄sis. quinta decima aut̄ luna quando
egressū ē de egipto succedebat festiuitas azimorū cuius
septem dieb; idē ^{ad uesperā} ad uicesimā primā eiusdē m̄sis diem
ad uesperā ē statuta sollemnitas. Verū euangelii scrip-
tura indifferentē & diē azimorū p̄ pascha & p̄ dieb;
azi- morū pascha ponere solet. Et quaerebant
principes sacerdotū & scribe quomodo eū interficerent
timebant ū plebē. Hec aut̄ biduū pasche congregatis
principib; sacerdotū & seniorib; populi ac scribis in atriu
caiphe matheus acta testatur. Timebant uero plebē
n̄ seditione metuentes sed cauentes ne auxilio populi
desuis manib; tolleretur. Intrauit aut̄ satanas in iuda
qui uocatur scario hitunū de duodeci. Scribit in euan-
gelio suo iohannes q̄ cū intinxisset dñs panē dedit
symoni scariothis & p̄ bucellā tē intrauit in illū sa-
tanas sed non ē contrariū lucæ qui eū & ante bucellā
a satana inuasū iam eē commorāt q̄ quē nunc
intrauit ut sibi iā traditū plenius possideret nē in-
trauit ut quasi adhuc alienū temptarēt tunc ut
quasi p̄p̄riū ad quetūq; uellēt agenda noxia traherēt
& abiret & locutus ē cū principib; sacerdotū & magistra

tib; quē ammodū illū traderet eis & gauisunt Quod
 dixit abis & locutus est ostendit n̄ a principib; inuictū
 nonnulla necessitate constrictū sponte p̄pria sceleratae
 m̄tis inisse consiliū. Et pacti sunt pecunia illi dare
 & spondit & que rebat oportunitatē ut traderet
 illū sine turbis. Multe hodie iudae scelus qd̄
 dnm̄ ac magist̄rū dnm̄q; suū pecunia uendiderit
 uelut inmane & nefariū exhorrent nec tam cauent
 nā cū p̄ munerib; falsū contra quē libet testimoniu
 dicunt p̄fecto queritatē p̄ pecunia negant dnm̄
 pecunia uendunt ipse & dixit ego sū ueritas cum
 societate fraternitas aliqua discordie peste cōma
 culant dnm̄ p̄ dunt q̄ d̄s caritas est. Uenit aut̄ die
 azimorū in qua necesse erat occidi pascha & misit
 pascha idē agnus occidi consueuerat ad uesperā
 ut supra iā dictū ē. At illi dixer̄ ubi uis paremus
 N̄ habem̄ domiciliū n̄ habem̄ tabernaculū audiant
 quib; edificandarū cura ē & ambitiosa porticiū
 cogitatur instructio quos p̄ciosorū marmorū pom
 pa & distincta auro laquearia delectant cognos
 cant xpm̄ omnū dnm̄ qui locū ubi caput incli
 nar̄ non habuit & idcirco eū discipuli interro
 gant ubi uis parem̄ tibi manducare pascha. Et
 dix̄ a deos ecce intro euntib; uob̄ in ciuitate occur
 r̄t uob̄ homo amphorā aquae portans sequimini
 eū in domū in qua intrat. Indiciū quidē presciae
 diuinitatis ē quod cū discipulis loquens quidam ibi
 petrū & iohannē dicens. euntes parate nob̄ pascha ut manducem̄.
 die azimorū paschae quartā decimā primi mensi appellat. quan
 do abiecto pascha. †

futurū sit nouit. pulchre autē paraturis pascha disci-
pulis homo amphorā portans occurrit ut ostendatur
huius pasche mysteriū p ablutione pfecta mundi
totius eē celebrandum aqua quippe lauacrū gra-
tis Amphora mensurā pfectā significat parat
ergo pascha ubi aque inferatur amphora q̄ tempus
uidelicet adest quo ueri pasche cultorib; typicus
delimine cruor auferatur & ad tollenda crimina
uiuifici fontis b̄ aptisma consecratur. & dicetis patri
familias domus dicit tibi magister ubi ē diuerso
rū ubi pascha cū discipulis meis manduce. Consulte
ta quae b̄ uili t̄ domini domus p̄ter missa uoca-
bula ut ommb; paschā celebrare uolentibus hoc ē
xp̄i sacram̄tis imbui xp̄m suae m̄tis hospitio susci-
pere quaerentib; facultas danda signetur. Et cū
facta eēt hora discubuit & duodecim apti cū eo.
H orā manducandi pascae designat que ut sepius
inculcatū ē. xiiii. ma die m̄sis primi p̄ducta ad
uesperā & quinta decima luna iā terris apparente
iuxta edicta legis instabat. Et ait illis desiderio
desiraui hoc pascha manducare uob cū antequā
patiar. Desiderat primo typicū pascha cū discipu-
lis manducare. & sic passionis suis mundo mysteria
declarare quatinus & antiqui legalisq; pasche
pbator existat & hoc ad suae dispensationis figu-
rā p̄tinuisse docendo carnaliter ultra uetere
exhiberi immo umbra transeunte ueri iam

pasche lum̄ advenisse demonstrat. Dico it̄ vob̄ q̄ hoc non
 manducabo illud donec impleatur in regno dī. Id est ne
 quaquā vtra mortuū pascha celebrabo. donec in eccl̄a
 spiritaliter intellectu cōpleatur. ipsa enī regnū dī. de
 quo alibi discipulis ait. regnū dī in trauos est. Dico
 it̄ vob̄ quod non bibā de generatione vitis donec regnū
 dī veniat. potest quidē hic versiculus & simpliciter
 accipi. quod ab hac hora caenae vsq; ad tēpus quo
 in regno dī erat venturus. vinum bibiturus non esset.
 postea nāq; illū cibū potūq; sumpsisse testatur
 apt̄ p̄rus quāt. qui manducauimus & bibimus
 cum illo post quā resurrexit a mortuis. Similiter
 & calicē post quā cenauit dicens. hic ē calix
 novū testamētū in sanguine meo quod pro vobis
 fundetur. Quod dic̄ similiter & calicē subaudit̄
 ΑΠΟΚΟΙΝΟῩ dedit eis. v̄st̄ plena sententia si
 militer & calicē p̄ quā cenauit. dedit eis. Nā
 qui maior ē qui recūbit an qui ministrat. n̄ne
 qui recūbit ego aut̄ in medio v̄r̄sū sicut qui
 ministrat. Ad verba exortationis suae
 adiungit exempla. quae iohannes euuan
 gelista plenius cōmemoratis inter cetera scri
 bit. Si ergo laui pedes v̄r̄os dñs & magister
 & vos debetis alter alterius lauare pedes. quā
 vis & iā verbo ministrandi possint om̄a quae
 dñs in carne gessit intellegi. Nam & ipsū sui sangui
 nis sacramētū in ministrandū nob̄ se effundere

significat cū dī sicut filius hominis n̄ uenit ministrari
sed ministrare & dare animā suā redemptionē p̄ multas
Uos autē estis qui p̄ mansistis mecum in temptationibus meis &
ego dispono uobis sic disposuit mihi p̄t̄ m̄s regnū. Non in
choatio patientiā sed p̄seuerantia celestis regni gloria
donatur q̄ nimirū p̄seuerantia quae alio nomine con
stantia uocatur robur quoddā & fortitudo mentis
cunctarūq; ut ita dixerim ē columna uirtutū quae cū
bene recta & firma consistit nihil ē certius nihil tutius
bonis moribus. Ut edatis & bibatis sup̄ m̄sam meā in regno
Mensa haec proposita omnibus sc̄is ad fruendum celestis ē glo
ria uitae. Cibus potusq; ille de quo alias dicitur Beati qui
esuriunt & sitiunt iustitiam qm̄ ipsi saturabuntur. fruendo
scilicet olum desiderato & amato gaudio ueri & incombussibo
ri. At dominus Simon Simon. ecce satanas exp̄diuit uos ut
tribat̄ & sicut triticum. ego autē rogauī p̄ te ut non deficiat
Ne gloriarentur. xi. ap̄t̄i sui suae uiribus tribuerent q̄t̄ soli
pene uicti tot milia iudeorum dicerentur in temptationibus.
per mansisse cum dño ostendit & eos si non uiuantes de omnibus
opprobriatione p̄tecta exdem p̄cella cum ceteris potuisse con
teri. Verum cū satanas eos temptare & uelit qui triticū pu
rgat uentilando concutere. docet nullius fidei ad diabolo
nisi dō p̄mittentē temptari satanae quippe ad scrib̄tato um
bos exp̄dere est ad afflictionē eorū militiq; aestibus ante
lare quo. H. eorū temptationē uiuens app̄t̄ eo illorum qua
si p̄bationē de p̄c̄is p̄t̄. cū ūpp̄ero rogās saluator p̄ ut
n̄ tēptetur. sed ut non deficiat fides eius obsecrat. It̄ ualiquando

conuersus confirma fr̄s tuos sic ipse tua inquit fidem
 ne satana temptante deficiat orando p̄texi. Ita & tu
 infirmiores quosq; fr̄s exemplo tue poenitentiae ne
 deuena forte disperent erigere & confortare. It dix
 eis quando misi uos sine saculo & pera & calciamentis num
 quid aliquid defuit uob̄ at illi dixer̄ nihil. Dix̄ ergo eis
 si n̄c qui habet sacculū tollat similiter & perā & qui n̄
 habet uendat tunicā suā & emat gladiū. Magister
 itaq; dñs q; uirtutū ut modū discretionis in sinu & misis
 ad p̄dicandū discipulis ne quid tollerent in uia p̄cipit
 uidelicet ordinans ut qui euangeliū adnuntiant de
 euangelio uiuant. Mortis uero instante periculo & tota
 simul gente pastore pariter gregē q; p̄sequente con
 grua temporis regulā decernit pecunia scilicet uic
 tui necessaria donec sopita persecutorū insania temp
 euangelizandi redeat tollere p̄mittendo. ubi nob̄ is
 qq̄ dat exemplū n̄ numquā instante causa ista quae
 dam derigore n̄ri p̄posita posse inter mitta sine culpa
 Uerbi gratia cū inhospitales porro regiones iter agim̄
 plura uatici causa quā domi habeamus licere portare
 Gladiū quoq; ut habitū sumere. t̄ n̄ habitū uide & eme
 re ut sciant legentes n̄ facultatē resistendi de eē
 discipulis. sed magistro amore potius eē patienda
 At illi dixer̄ dñe ecce gladii duo hic at ille dix̄ eis
 S̄ at eē duo gladii sufficient ad testamoniū sponte passi
 saluatoris unus qui & aptis audaciā p̄ dño morturo
 ut uirtutē certandi tribueret & alter qui nequa uagina

exēptus ostenderet eos nec totū facere quod potuer
p̄ xpi defensione. Apparuit autē illi angelus de celo
confortans eū. qm̄ qui d̄s ante sctā extitit homo fac
tus ē in fine sctorū qui & p̄ r̄ius quā p̄ gloriā resurrec
tionis exaltaretur diuinitate sup̄ angelos fuit s̄ tam
ab angelis ut scriptū ē humanitate minoratus ex
aqua & morti sub iacuit. at post quā mortē resur
gendo calcavit humanitatē suā & iā magestatib; ar
changelorū sup̄ posuit. Certe siquid sibi heresis ex hoc
blanditur ut infirmū ad firmet cui op. fuerit angeli
confortantis auxilio meminerit creatore angelorū
creature suae n̄ eguisse p̄sidio quippe qui si uell
& duodecim milia legionū de celis angelorū deduceret
tum deinde necessario eo modo eū confortatū
quo & tristē eē. Nam si nob̄ tristis ē idē p̄pt̄ nos tris
tis ē necesse ē ut p̄pt̄ nos sit confortatus & nos. Et
factus in agonia ^{in uixisse} p̄lixius orabat quid p̄ se ille cū ago
nia peteret qui in terris positus celestia cū potestate
cū tribuebat sed ad p̄p̄inquante morte nr̄e mentis
in se certā expressit qui uim quandā terroris ac
formidinis patimur cū p̄ solutionē carnis aeterno
iudicio p̄p̄inquamus neq; h̄tē cuius libet anima in me
rito terrarū quando p̄ pusillū hoc inuenit quod
in aeternū mutare n̄ possit. It factus ē sudor eius
sic guttae sanguinis decurrentis in terrā. Nemo
sudore hunc infirmitati deputet. p̄ sudore sangui
nis ad corporis ueritatē. sed potius intellegat p̄

irrigatā sacratāq; ei sanguine terrā .i. etiam . Dne sup
 cutimus in gladio tē respondit sinite usq; huc .i. n̄ uos
 moueat quod futurū ē p̄ mittendi sunt usq; huc p̄ gredi
 hoc ē ut me adp̄hendant & impleantur quae de me
 adp̄hendant . Et cū tetigiss& auriculā ei sanauit eu
Numquā pietatis suae dñs obliuiscitur qui & iā hostes
 suos n̄ patitur uulnerari illi iusto mortē infer̄ ille
 p̄secutorū uulnera sanat . Et conuersus dñs respex̄
 p̄rū & recordatus ē p̄rus uerbi dñi sic dixerat
 prius quā gallus cantet ter me negabis & regressus
 foras p̄rus fleuit amare . Respiciente dño p̄rus
 ad correuersus maculā negationis poenitentiae
 lacrimis tergit p̄rus inter iudeos t̄ hominē senos
 se negauit quē inter discipulos dī filiū confes
 sus erat sed nec in atriō caiphae recitatus poterat
 agere poenentiā egreditur foras ut ^{bi}ampiorum
 concilio secretus pauidae negationis sordes liberis
 fletib; abluat . Et ait illis si uos dixero n̄ creditis
 mihi si aū & interrogauero non respondebitis mihi
 neq; dimittetis . S̄ epe illis dixerat xpm̄ se eē iu
 delic& quando aiebat . ego & pater unū sumus
 & iterū opera que ego facio in nomine patris mei
 hec testimoniū p̄hibent de me si uos n̄ creditis
 & c& talia . Interrogauerat q̄q; quomodo dicerent
 xpm̄ filiū eē dauid cū ipse dauid in spū dñm
 suū illū uocauerit ut tali nimirū interrogacione
 p̄ uocati discerent eū n̄ solū uerū hominē q̄ filiū

dauid s; & iā uerū dñm q dñm eē dauid uerū illi neq; dicenti
credere sequendo neq; interroganti respondere quaerendo
neq; eū qui innoxius adpbatuſ ē immunē dimittere uole
bant. Dixer̄ aū om̄s tu ergo es filius dī qui ait uos dictis
q ego sum. Ita responsionē temperat suā ut & uerū dicat
& sermo ei calumniae n̄ pateat. Maluit # se xpm filium
dī pbare quā dicere ut condemnandi causa tolleretur
his qui qd̄ obiciunt hoc ipsi fatentur. Coeperunt aū
accusare illū dicentes hunc inuenimus subuertentē
gentē nr̄am & phibentē tributa dare cessari & dicen
tē se xpm regē esse. Arguuntur impietatis iudei
quod accusantes saluatōrē nē falso quidē aliquid ueri simile
quod ei obicere possunt inueniunt & ideo sic martus die
Conuenientia eorū testimonia n̄ erat sic ante uerbera
tus sic & modo accusatus silet acretic̄. At illi inuales
cebant dicentes commouē populū docens p̄ uersa
iudeam & incipiens a galilea usq; huc hic accusantiū ser
mo magis & eū qui accusatur innoxii & eos qui accusant
docē eē p̄ uersos docuisse enī populū & a prius tem
poris ignauia docendo commouisse taliq; actu a gali
lea usq; ad iudeā hoc ē totā a fine usq; ad finē terram
repmisionis p̄transisse n̄ criminis sed iudiciū constat
eē ueritatis. Nerodes aū uiso ihu gauiſus est usq; In
terrabat aū illū herodes multis sermonib; at ipse nihil
respondebat. Tacuit & nihil fecit q nec illius credu
litas merebatur diuina & dñs iactantia declinabat. Et
fortasse in herode om̄s impu significantur. Sed neq; herodes

Luc 23/15

nam remisi uos ad illū & ecce nihil dignū morte actū est ei.
A udi caece iudae audi credulis pagane pilatus ipse fatetur
 neq; se neq; herodē dignū quid morte in xpo repperisse
 sed tantū in occidendo & in ludendo innoxio credulitatis
 obtemperasse clamorib; Sequebatur autē illū multatur
 ba populi & mulierū quae plangebant & lamentabantur
 eū conuersus ad illas dixit. Multa simul turba crucē
 dñi sed n̄ una eademq; m̄te sequebatur. Nam popu-
 lus quidē ut cuius mortē impetrauerat morientē
 lacus aspiceret & mulieres uero ut quae uiuere desi-
 derabant morturū morientē & mortuū plorarent
N on autē ideo solus mulierū planctus eū sequebatur q̄
 in numerus etiam credentiū iurorū cecus de ei erat
 passione mestismus sed q̄ femineus quasi ^{con}temptabilior
 sexus liberius poterat p̄sentib; sacerdotū principib;
 & magistratib; quid contra eos sensere ostentare
F ilie hierusalē nolite flere sup me sed sup uos ipsas flete
 & sup filios ur̄os ne me inquit morturū lamentemini cuius
 cita surrectio mortē soluere potest. Cuius mors & omne
 mortē & ipsū auctore mortis destructura ē uos potius
 ipsas ur̄am p̄ geniem dignis lacrimarū fontib; ablutte
 ne in me crucis ultionē cū p̄fidis aeterna damnemini
Q uia ecce uement dies in quib; dicent beatae fterdis
 & uentres qui n̄ genuer̄ & ubera quae n̄ lactauerunt
I tunc incipiant dicere montib; cadite sup nos & collib;
 operite nos. Dies uenturae a romanis obsidionis & cap-
 tuitatis significat. Montib; q; & collib; dicitur

cadite sup nos & operite cū quilibet suae fragilitatis
memores ingruente temptationū articulo sublimium
quoq; q. t. ipsa uirginitate martyrio t. qua cumq; alia
iustiae uirorū quesierint exemplis monitis & p̄cib;
defendi. Quia si in uiridi ligno haec faciunt in arido
quid fiet? Uiride lignū se ipsū suosq; electos aridū
uero impios & peccatores significat. Si ergo ipse in
quit qui peccatū n̄ feci qui lignū uitae merito appella
tus fructus gratiae p̄ singulos duodenos m̄ses afferro
sine igne passionis a mundo n̄ exeo. quid putas eos ma
nere tormēti qui fructib; uacui ipsū in sup uitae lig
nū flāmis dare n̄ timent. Sic n̄c temp; ut incipiant
iudiciū de domo dī & om̄s qui uolunt pie uiuere in
x̄pō p̄secutionē patiuntur. Diuidentes uero uestimta
eī miser̄ sortes & stabat populus expectans. Hec
euangelista iohannes plenius exponit. q. scilicet milites
cetera in quatuor partes iuxta suū numerū diuidentes
de tunica quae inconsutilis erat desup contexta p̄
totū sorte miserū quā dripta aū uestis dñi quadri
parta eī figurauit etiam toto scilicet quā quatuor
partib; constat terrarū orbe diffusa & omnib; eiusdē
partib; equaliter idē concorditer distributa tum
ca uero illa sortita omnū partiū significat unitatē
quae caritatis uinculo continetur. Et uelū templi
cissumē mediū. Hoc expirante dño factū ē sicut
matheus marcusq; contestantur. s; lucas p̄ occupando
narravit. Volens enī miraculū miraculo adiungere

142
cū dixisset sol obscuratus est continuo subiungendum
eximant & uelū templi scissū ē mediū. scinditur
celum templi ut arca testamenti & omnia legis sacramta
quae prius tegebantur appareant atq; ad populū
transeant nationū. Et omnis turba eoru qui simul
aderant ^{ad martiriū} ^{et conspersionē} aspectaculu istud & uidebant quae fiebant
pcutientes pectora sua reuertebantur. Quod pcutiebant
q poenitentia ē & luctus iudicium potest dupliciter
intellegi siue ~~h~~ cuius uitā dilexer inuiste occisum
dolebant seu cuius mortē se imp & rasse meminerant
hunc in morte amplius glorificatū tremebant si
siue haec siue illa siue utraq; causa diuersas inturba
dissidentesq; psonas pectus tundere coegerit. No
tanda distantia gentis & gentis gentiles quippe mori
ente xpo dīm timentes apte confessionis uoce glori
ficent iudei pcutientes solū pectora silentes domū
redeunt. Stabant aū omēs notī ei a longe & mulieres
que secutae erant eū a galilea hec uidentes. Hoc
est quod ipse dñs in psalmo explicita suae passionis
seriae patri queritur dicens elongasti a me amicu
& proximum & notos meos amiseris. Et ecce uir
nomine ioseph qui erat decurio uir bonus & iustus
hic n̄ consenserat ^{unū} consilio & actib; eorū Decurio
uocatur quod sit de ordine curie & officiu curiae
administer & qui & iā curialis ap curando munera
ciuilia sol & appellari. A bari mathia ciuitatae
iudaeae qui ex pectabat & ipse regnū dī

A barimathia ipsa ē ramathaim ciuitas helcanae & sa-
mulis in regione thamnica iuxta diospoli. Hic accipit
ad pilatū & petit corpus ihū. Magnae quidē ioseph re-
dignitatis ad sc̄m sed maioris apud d̄m meriti fuisse lau-
datur ut & p̄ iusticiā meritorū sepeliendo corpus d̄nico
dignus florē & p̄ nobilitatē potentiae secularis idē corp;
accipere possēt. N̄ q̄ quilibet ignotus ad p̄sidē accedere
& crucifixi corp; poterat imp̄rere. Et depositū inuo-
luit sindone & posuit eū in monumento exciso in quo n̄dū
quis quā positus fuerat & ex simplici sepultura d̄m abi-
tio diuitū condemnatur qui ne intumulis quidē possunt
carere diuitis. possumus aū iuxta intelligentiā sp̄ita-
lem & hoc sentire quod ille infidone munda inuoluat
ih̄m qui pura eū mente suscepit. In nouo aū ponitur
monumento ne p̄ resurrectionē ceteris corporib; remanen-
tib; resurrexisse aliis fingeretur. q̄ d̄ bene monumentū de-
p̄tra excisum fuisse memoratur. ne si ex multis lapidib; edi-
ficatū eēt suffosis tumuli fundamentis ablatū furto diceretur
Et dies erat parasceues & sabbatū in luce sc̄bat. parasceue
p̄paratio interpt̄ quo nomine iudei qui inter grecos con-
uersabantur sextā sabbati quae nunc a nob̄ sexta feria
uocatur appellabant q̄ d̄ uidelicet die quae in sabbatū
forent necessaria p̄pararent. Subsecutae aū mulieres
quae cū xp̄o uenerant de galilea uider̄ monumentum &
quē ammodū positū erat. Supra legimus q̄ stabant om̄s
notici alonge & mulieres quae secute erant cū his ergo
notis ihū positū ei cadauer ad sua remeantib; quae

artius amabant funus subsaecitae quomodo po-
 neretur inspicere cupiebant. Et factum est dum
 mente consternate essent de isto. ecce duo
 viri astitere secus illas in veste fulgenti. Mente
 consternate erant quae dicebant ad aptos haec. Maria
 magdalene ipsa est soror lazari. quae unxit dominum
 unguento. Iohanna uxor chuzae procuratoris herodis.
 de quibus super lectum est. Maria iacobi. mater est iacobi minoris
 & ioseph^h inde dicitur minorque iacob frater iohannes ab ipso domino prius
 vocatus est quod de hoc non legitur & in monte cum illo ductus est.
 Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum & percumbens vi-
 dit lintheamina sola posita sola & habitum secum manserunt
 quod factum fuerat. Lucas breuiter decursus per se com-
 memorat. si hoc quomodo gestum sit plenius exsequitur
 iohannes. dicens & iam illum discipulum quem diligebat ihesus cucur-
 risse cum petro se videlicet insinuans. Unde que-
 ritur quomodo lucas de petro dicat. & percumbens vidit
 lintheamina sola posita. Cum iohannes se potius hoc fecisse
 significet. petrum vero introeuntem in monumentum vidisse
 non solum lintheamina sed & sudarium quod fuerat super caput
 eius. sed intelligendum est petrum percumbentem vidisse quod lu-
 cas commemorat iohannes tacet. Post autem ingressum ut diligenti-
 us interiora dinosteret ingressum tamen ante quam iohannes
 intraret. Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in cas-
 tellum quod erat in spatio stadiorum. LX. ab iherusalem
 nomine emmaus. & ipsi loquebantur ad invicem de his
 omnibus quae acciderant. stadium quo greci ductore
 sed & mulieres terruerunt nos. merito territis quia plus dominum tantum esse crediderunt
 quam mortuum resurrexisse.

ut dicunt hercule uiarū spatia mensurant octaua est pass
miliarū & ideo .lx. stadia septē milia passū
& quingentos significant Immaus autē ipsa
est nicopolis ciuitas insignis palestinae quae
p̄ expugnationē iudeae sub marco aurelio antonio prin
cipe restaurata cū statu mutauit & nouit. Quib; ille
dix̄ quae & dixer̄ de ihu nazareno qui fuit uir p̄phe
ta potens in opere & sermone corā dō & omni populo
P̄pheta & magnū fatentur filiū dī tacent ut scilicet & n̄ dū
p̄fecte credentes. t̄ solliciti ne inciderent in manus
iudeorū p̄sequentū q̄ nesciebant quis esset & cū quolo
quebantur quod uerū crediderit celantes. Et abier̄ qui
dā ex nr̄is admonitū & ita inuener̄ sic mulieres dixer̄
ipsū uero n̄ inuener̄. Cū ipse Lucas sup̄ p̄ & r̄ū dixer̄
cucurrisse ad monumētū & n̄c cleopā dixisse ipse re
tulere quod quidā eorū ierant ad monumētū sed p̄ & r̄ū
solū primo cōmemorauit q̄ illi primitus maria nuntia
uerit. Adhuc autē illis non credentib; & mirantib; p̄ gau
dio dixit habetis hic aliquid qd̄ manducetur. Ad in
nuandam resurrectionis suae ueritatē n̄ solū tangi adis
cipulis. sed & iā conuesci cū illis dignatur. Non quidē
quasi p̄ resurrectionē cibo indigens nec quasi nos in re
surrectionē quā expectamus cibis egere significans
sed ut eo modo naturā corporis resurgētis astrueret
ne illud non corpus sed sp̄m eē arbitrarentur & sibi n̄
solide sed imaginaliter apparere manducauit potes
tate n̄ necessitate aliter n̄ absorbēt aquā terra faciens

147
aliter solis radius cadens illa indigentia iste potentia
A t illi scilicet ei partem piscis assi & fauam mellis & cum
manducassent & coram eis sumens reliquias dedit eis quod
signare credimus piscem assum nisi ipsum mediatorem dei &
hominum passum fauam mellis nobis existit in resurrectione
in piscem asso figurari uoluit tribulationem passionis suae
In fauo mellis utramque naturam exprimere uoluit persone
sue fauus quippe mel incera est mel uero incera est
diuinitas in humanitate & dixit ad illos hec sunt uerba
que locutus sum ad uos cum adhuc essem uobiscum id est cum
adhuc essem in carne mortali in qua estis & uos. Cum
illis qui de postea quam resurrexerat fuit xl diebus ut legi-
tur exhibitione corporalis presentiae si non cum illis fuit
consortio infirmitatis humanae. Uos autem sedete in ciui-
tate quo ad usque induamini uirtute ex alto de qua
uirtute id est spiritu sancto & mariae dicit angelus & uirtus
altissimi obumbrabit tibi & ipse dominus alibi. Nam &
ego noui uirtutem de me exisse. In ciuitate quippe con-
sistemus si in transitum nostram nos claustra constrin-
gimus ne loquendo exterius euagemur ut cum diuina
uirtute perfecte induimur tunc quasi a nobis met ipsis
foras & iam alios instruentes exeamus. Et duxit autem eos fo-
ras in bethania & eleuatis manibus suis benedixit eis
& factum est dum benediceret illis recessit ab eis & fere-
batur in celum. Propter missis omnibus quae per xl dies agi
a billo cum discipulis potuerunt primo diei resurrectionis
ei coniungit tacite nouissimum diem quo ascendit

in celū. Pulchre autē ascensurus in celū discipulis quibus be-
nedicere foras in bethania ab hierosolymis educit. primo quidem
nomē ciuitatis quę domū oboedientiae dicitur quę quodam
propter inoboedientia puerorum descendit propter oboedien-
tia nimirū conuersorum ascendit. Deinde & in prope huius
eiusdem uillae siue ciuitatulae quę in lacere montis
oliuarū postea ēē narratur quidelicet oboedientis
ecclae domus apostolico digna hospitio nō alibi quam in ip-
sius summi montis. I. xpi late fidei spei dilectionis q. suae
fundamēta locauit. Et in bethania iuxta hierosolimā
quasi stadiis xii. Et ipsi adorantes regressi in hierosolimam
eū gaudio magno & erat semper in templo laudantes & be-
ne dicentes. Ascendente in celū dno discipuli adoran-
tes in loco ubi sceter nouissime pedes ei confestim hiero-
solima redeunt q. ibi p. missione patris quā audiri
pos. dñi expectare p. ceptis gaudia magna referunt q.
dñi ac dñm suū. post triumphū resurrectionis & in
celos penetrasse. Lactantur q. uero beatus euangelista
lucas inter quatuor caeli animalia p. uiculu cuius uic-
timatione qui in sacerdotū eligebantur in iudari sunt
iussi designatus accipitur. eo quod ipse sacerdotū xpi
ceteris amplius exponendū suscepit. Pulcherrime
qui euangeliū suū. in ministerio templi. p. sacerdotū ta-
charie coepit hęc in templi deuotione cōpleuit. Cū
aptos inibi ministros uidelicet noui sacerdotū futurus
non in uictimarū sanguine sed in lade dñi & benedictio-
ne s. cluiste